

Zittingsdocument

A10-0240/2025

25.11.2025

VERSLAG

over de tenuitvoerlegging van het conditionaliteitsmechanisme voor de
rechtsstaat
(2025/2061(INI))

Begrotingscommissie
Commissie begrotingscontrole

Rapporteurs: Jean-Marc Germain, Monika Hohlmeier

INHOUD

	Blz.
ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT	3
TOELICHTING	24
BIJLAGE: BEKENDMAKINGEN VAN INPUT	25
ADVIES VAN DE COMMISSIE BURGERLIJKE VRIJHEDEN, JUSTITIE EN BINNENLANDSE ZAKEN	26
INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE	72
HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE	73

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over de tenuitvoerlegging van het conditionaliteitsmechanisme voor de rechtsstaat (2025/2061(INI))

Het Europees Parlement,

- gezien het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU), en met name artikel 2, artikel 4, lid 3, en artikel 7,
- gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU),
- gezien het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (“het Handvest”),
- gezien het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de protocollen daarbij,
- gezien Verordening (EU, Euratom) 2020/2092 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2020 betreffende een algemeen conditionaliteitsregime ter bescherming van de Uniebegroting¹ (conditionaliteitsverordening) en de mededeling van de Commissie van 18 maart 2022 getiteld “Richtsnoeren inzake de toepassing van Verordening (EU, Euratom) 2020/2092 betreffende een algemeen conditionaliteitsregime ter bescherming van de Uniebegroting”² (richtsnoeren van 2022),
- gezien Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit³,
- gezien Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Cohesiefonds, het Fonds voor een rechtvaardige transitie en het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur en de financiële regels voor die fondsen en voor het Fonds voor asiel, migratie en integratie, het Fonds voor interne veiligheid en het Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visumbeleid⁴ (verordening gemeenschappelijke bepalingen),
- gezien Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 van het Europees Parlement en de Raad van 23 september 2024 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie⁵ (Financieel Reglement),

¹ PB L 433 I van 22.12.2020, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj>.

² PB C 123 van 18.3.2022, blz. 12.

³ PB L 57 van 18.2.2021, blz. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>.

⁴ PB L 231 van 30.6.2021, blz. 159, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj>.

⁵ PB L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>.

- gezien Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/2506 van de Raad van 15 december 2022 inzake maatregelen ter bescherming van de Uniebegroting tegen schendingen van de beginselen van de rechtsstaat in Hongarije⁶,
- gezien de mededeling van de Commissie van 12 januari 2024 over de toepassing van Verordening (EU, Euratom) 2020/2092 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2020 betreffende een algemeen conditionaliteitsregime ter bescherming van de Uniebegroting (COM(2024) 0017),
- gezien zijn resolutie van 18 juni 2025 over het verslag 2024 van de Commissie over de rechtsstaat⁷,
- gezien zijn resolutie van 7 mei 2025 inzake een vernieuwde langetermijnbegroting voor de Unie in een veranderende wereld⁸,
- gezien zijn resolutie van 17 januari 2024 over de voorgenomen ontbinding van de belangrijkste structuren voor corruptiebestrijding in Slowakije en de gevolgen daarvan voor de rechtsstaat⁹,
- gezien zijn resolutie van 24 november 2022 over de beoordeling van de inachtneming door Hongarije van de rechtsstatelijke voorwaarden in het kader van de verordening inzake conditionaliteit met betrekking tot de rechtsstaat, en de stand van zaken met betrekking tot het Hongaarse herstel- en veerkrachtplan¹⁰,
- gezien zijn resolutie van 8 maart 2022 over de steeds beperktere ruimte voor het maatschappelijk middenveld in Europa¹¹,
- gezien zijn resolutie van 8 juli 2021 over de opstelling van richtsnoeren voor de toepassing van het algemeen conditionaliteitsregime ter bescherming van de Uniebegroting¹²,
- gezien Speciaal verslag 03/2024 van de Europese Rekenkamer (Rekenkamer) van 22 februari 2024, getiteld “De rechtsstaat in de EU — Een verbeterd kader voor de bescherming van de financiële belangen van de EU, maar risico’s blijven bestaan”,
- gezien de arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ-EU) van 16 februari 2022 in de zaken C-156/21, *Hongarije/Europees Parlement en Raad van de Europese Unie*¹³, en C-157/21, *Polen/Europees Parlement en Raad van de Europese Unie*¹⁴,

⁶ PB L 325 van 20.12.2022, blz. 94, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/2506/oj.

⁷ Aangenomen teksten, P10_TA(2025)0129.

⁸ Aangenomen teksten, P10_TA(2025)0090.

⁹ PB C, C/2024/5712, 17.10.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/5712/oj>.

¹⁰ PB C 167 van 11.5.2023, blz. 74.

¹¹ PB C 347 van 9.9.2022, blz. 2.

¹² PB C 99 van 1.3.2022, blz. 146.

¹³ Arrest van het Hof van Justitie van 16 februari 2022, *Hongarije/Europees Parlement en Raad van de Europese Unie* (C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97).

¹⁴ Arrest van het Hof van Justitie van 16 februari 2022, *Polen/Europees Parlement en Raad van de Europese Unie* (C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98).

- gezien het besluit van de Commissie van 13 december 2023 betreffende de herbeoordeling, op initiatief van de Commissie, van de naleving van de voorwaarden van artikel 4 van Verordening (EU, Euratom) 2020/2092 naar aanleiding van Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/2506 van de Raad van 15 december 2022 met betrekking tot Hongarije (C(2023)8999),
- gezien het besluit van de Commissie van 16 december 2024 overeenkomstig artikel 7, lid 2, van Verordening (EU, Euratom) 2020/2092 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2020 betreffende een algemeen conditionaliteitsregime ter bescherming van de Uniebegroting, naar aanleiding van een schriftelijke kennisgeving van Hongarije betreffende artikel 2, lid 2, van Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/2506 van de Raad van 15 december 2022 (C(2024)9140),
- gezien de jaarlijkse verslagen van de Commissie over de rechtsstaat,
- gezien de opmerkingen naar aanleiding van de onderzoeksmissie van de Commissie begrotingscontrole naar Hongarije van 15 t/m 17 mei 2023 en naar Slowakije van 26 t/m 28 mei 2025,
- gezien het advies van het Europees Comité van de Regio's van 2 april 2025, getiteld "Het lokale en regionale perspectief bij de toepassing van de rechtsstaat in de Europese Unie"¹⁵,
- gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 30 april 2025, getiteld "De economische dimensie van de rechtsstaat",
- gezien het verslag over de uitvoering van de verordening inzake conditionaliteit met betrekking tot de rechtsstaat, dat zijn directoraat-generaal Parlementaire Onderzoeksdiensten in juli 2025 heeft gepubliceerd¹⁶,
- gezien de studie die werd verricht in opdracht van zijn Begrotingscommissie getiteld "The tools for protecting the EU budget from breaches of the rule of law: the Conditionality Regulation in context"¹⁷,
- gezien artikel 55 van zijn Reglement,
- gezien de gezamenlijke beraadslagingen van de Begrotingscommissie en de Commissie begrotingscontrole overeenkomstig artikel 59 van het Reglement,
- gezien het advies van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken,

¹⁵ PB C, C/2025/3169, 20.6.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3169/oj>.

¹⁶ Europees Parlement: directoraat-generaal Parlementaire Onderzoeksdiensten, *Rule of Law Conditionality Regulation – European Implementation Assessment*, Europees Parlement, 2025, <https://data.europa.eu/doi/10.2861/0161872>.

¹⁷ Rubio, E. e.a., "The tools for protecting the EU budget from breaches of the rule of law: the Conditionality Regulation in context", Europees Parlement, directoraat-generaal Intern Beleid, beleidsondersteunende afdeling Begrotingszaken, april 2023.

- gezien het verslag van de Begrotingscommissie en de Commissie begrotingscontrole (A10-0240/2025),
- A. overwegende dat de EU berust op de in artikel 2 VEU vastgelegde waarden, namelijk eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, waaronder de rechten van personen die tot minderheden behoren; overwegende dat deze waarden tot uiting komen in de in het Handvest beschreven grondrechten, zoals gelijkheid van vrouwen en mannen, non-discriminatie en het recht op collectieve onderhandelingen en collectieve actie, in overeenstemming met het EU-recht en nationale wetten en praktijken, en dat deze waarden verankerd zijn in internationale mensenrechtenverdragen; overwegende dat de eerbiediging van deze gedeelde waarden de grondslag vormt van de rechten die de inwoners van de EU genieten; overwegende dat maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden een belangrijke rol spelen bij het bevorderen van de rechtsstaat in de praktijk;
- B. overwegende dat het HvJ-EU in verschillende uitspraken heeft vastgesteld dat alle EU-fondsen, -programma's en -financiering een uitdrukking zijn van het beginsel van solidariteit tussen de lidstaten en gebaseerd moeten zijn op wederzijds vertrouwen, hetgeen veronderstelt dat de waarden van artikel 2 VEU, het Handvest en het in artikel 4, lid 3, VEU verankerde beginsel van loyale samenwerking worden geëerbiedigd; overwegende dat het Parlement voorts heeft bevestigd dat er een duidelijk verband bestaat tussen de eerbiediging van de rechtsstaat en de efficiënte uitvoering van de EU-begroting, in overeenstemming met de beginselen van goed financieel beheer en de bescherming van de financiële belangen van de EU;
- C. overwegende dat elk duidelijk risico op een ernstige schending van de rechtsstaat door een bepaalde lidstaat gevolgen kan hebben voor de grondrechten van EU-burgers in alle lidstaten, voor het vertrouwen, de solidariteit en de loyale samenwerking tussen de lidstaten en voor belangrijke verwezenlijkingen van de EU, zoals het vrije verkeer van personen, de werking van de interne markt en de onafhankelijkheid van de media;
- D. overwegende dat de conditionaliteitsverordening de EU de mogelijkheid geeft om tijdig evenredige financiële maatregelen vast te stellen om haar financiële belangen te beschermen wanneer schendingen van de rechtsstaat in een lidstaat het goed financieel beheer van de EU-begroting aantasten of ernstig dreigen aan te tasten; overwegende dat de verordening werd aangenomen als onderdeel van het pakket voor het meerjarig financieel kader (MFK) 2021-2027, na lange en moeizame onderhandelingen tussen de medewetgevers, met name vanwege pogingen van sommige lidstaten om de onderhandelingen over het MFK te koppelen aan de onderhandelingen over het conditionaliteitsmechanisme voor de rechtsstaat; overwegende dat de verordening sinds de inwerkingtreding ervan op 1 januari 2021 voor alle lidstaten bindend is;
- E. overwegende dat de conditionaliteitsverordening een aanvulling vormt op andere instrumenten die de EU-begroting beschermen tegen risico's die voortvloeien uit schendingen van de rechtsstaat;
- F. overwegende dat de Commissie uit hoofde van de conditionaliteitsverordening verplicht is toezicht te houden op de rechtsstaat in alle lidstaten, maar dat in het kader van de

verordening tot dusver alleen maatregelen zijn voorgesteld en aangenomen in het geval van Hongarije; overwegende dat Polen om aanvullende informatie is verzocht;

- G. overwegende dat het belangrijk is de legitieme belangen van de eindontvangers en begunstigden van EU-middelen te waarborgen; overwegende dat lidstaten waartegen op grond van de conditionaliteitsverordening een besluit wordt genomen, verplicht zijn verslag uit te brengen over de naleving van hun verplichtingen jegens de eindontvangers en begunstigden;
- H. overwegende dat de Commissie richtsnoeren heeft uitgevaardigd om de toepassing van de conditionaliteitsverordening te verduidelijken; overwegende dat het Parlement van mening was dat de tekst van de verordening duidelijk was en geen aanvullende uitlegging behoefde om te kunnen worden toegepast;
- I. overwegende dat de Commissie wettelijk verplicht is het Parlement op de hoogte te houden van haar kennisgevingen aan een lidstaat waar volgens haar de beginselen van de rechtsstaat mogelijk worden geschonden, en van alle maatregelen die overeenkomstig de conditionaliteitsverordening worden voorgesteld, vastgesteld en opgeheven;
- J. overwegende dat de Commissie in januari 2024 overeenkomstig artikel 9 van de conditionaliteitsverordening een verslag heeft gepubliceerd om de balans op te maken van de toepassing van de wetgeving; overwegende dat de analyse van de Commissie van het enige beschikbare geval de doeltreffendheid van de genomen beschermingsmaatregelen en het potentieel ervan voor de toekomst heeft bevestigd, maar dat de Commissie heeft vastgesteld dat het te vroeg was om definitieve conclusies te trekken en dat mogelijke verbeteringen beter in kaart konden worden gebracht op basis van een uitgebreidere besluitvormingspraktijk;
- K. overwegende dat het in december 2024 voor het eerst gebeurde dat de desbetreffende lidstaat begrotingsvastleggingen die waren opgeschort als gevolg van de toepassing van de conditionaliteitsverordening, uiteindelijk kwijtraakte overeenkomstig artikel 7, lid 3, van de verordening, omdat de lidstaat de oorspronkelijk vastgestelde tekortkomingen niet binnen de gestelde termijn had verholpen;
- L. overwegende dat de Commissie op 16 juli 2025 haar voorstel voor het MFK voor de periode 2028-2034 heeft gepubliceerd¹⁸; overwegende dat er een duidelijke wisselwerking bestaat tussen de rechtsstaataspecten die zijn opgenomen in het voorstel voor plannen voor nationaal en regionaal partnerschap (NRPP's)¹⁹ en het conditionaliteitsmechanisme;
- M. overwegende dat dit verslag tot doel heeft de uitvoering van de conditionaliteitsverordening en de interactie met andere EU-instrumenten onder de loep

¹⁸ Mededeling van de Commissie van 16 juli 2025, getiteld “Een dynamische EU-begroting voor de prioriteiten van de toekomst – het meerjarig financieel kader 2028-2034” (COM(2025)0570).

¹⁹ Voorstel van de Commissie van 16 juli 2025 voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van het Europees Fonds voor economische, sociale en territoriale cohesie, landbouw en platteland, visserij en maritieme zaken, welvaart en veiligheid voor de periode 2028-2034 en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 en Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 (COM(2025)0565).

te nemen, overeenkomstig de rol van het Parlement zoals vastgelegd in de verordening, door te wijzen op de voordelen en tekortkomingen van de toepassing ervan en door aanbevelingen te doen voor de toekomstige uitvoering ervan;

Invoering van het conditionaliteitsregime en de juridische context

1. wijst erop dat de rechtsstaat een van de fundamentele waarden van de EU is en dat de eerbiediging ervan ook een essentiële voorwaarde is voor een gezond financieel beheer van de EU-begroting en een doeltreffend gebruik van EU-financiering; benadrukt dat dit van cruciaal belang is om het vertrouwen van de burgers in de EU te behouden en ervoor te zorgen dat EU-middelen in alle lidstaten concrete voordelen opleveren;
2. benadrukt dat de vaststelling van de conditionaliteitsverordening in 2020 een kernpijler vormt voor de bescherming van de EU-begroting tegen risico's als gevolg van schendingen van de rechtsstaat, die van toepassing is op de hele begroting en een cumulatieve toepassing van verschillende maatregelen mogelijk maakt; benadrukt dat bij de toepassing van de conditionaliteitsverordening het evenredigheidsbeginsel in acht moet worden genomen; onderstreept dat de verordening geen tijdslimiet heeft en daarom van toepassing is op alle huidige en toekomstige financieringsinstrumenten van de EU-begroting; merkt evenwel op dat de praktische uitvoering ervan nog steeds tekortschiet en roept op tot concrete verbeteringen om de doeltreffendheid ervan te optimaliseren;
3. is ingenomen met de bevestiging door het HvJ-EU dat de eerbiediging van de in artikel 2 VEU verankerde waarden een continue verplichting van alle lidstaten is en een voorwaarde vormt om alle uit het EU-lidmaatschap voortvloeiende rechten en voordelen te genieten, met inbegrip van toegang tot EU-middelen; verzoekt de Commissie de toepasselijke wetgeving volledig te handhaven, in overeenstemming met de uitspraak van het HvJ-EU, en dit punt in alle relevante communicatie onder de aandacht te brengen;
4. benadrukt dat de conditionaliteitsverordening en alle andere beschikbare maatregelen om de EU-begroting te beschermen tegen schendingen van de rechtsstaat niet mogen worden beschouwd als vervanging van de op het Verdrag gebaseerde mechanismen ter bescherming van de in artikel 2 VEU verankerde waarden; herinnert eraan dat de schorsing van het stemrecht uit hoofde van artikel 7, lid 2, VEU een optie blijft in geval van voortdurende en ernstige schendingen van de rechtsstaat; merkt op dat burgers moeite hebben te begrijpen waarom lidstaten die voortdurend de rechtsstaat schenden, hun stemrecht behouden, waardoor het vertrouwen in de waarden en besluitvormingsprocessen van de EU in het gedrang dreigt te komen;
5. herinnert eraan dat de "toolbox voor de rechtsstaat" van de Commissie de afgelopen tien jaar aanzienlijk is geëvolueerd, met de opname van meerdere instrumenten ter bescherming van de rechtsstaat, waaronder het jaarlijkse verslag over de rechtsstaat dat alle 27 lidstaten bestrijkt, de horizontale randvoorwaarde betreffende de toepassing en uitvoering van het Handvest zoals vastgelegd in de verordening gemeenschappelijke bepalingen, en de "supermijlpalen" met betrekking tot de rechtsstaat in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit;

6. benadrukt dat het conditionaliteitsregime van budgettaire aard is, aangezien het tot doel heeft een goed financieel beheer van EU-middelen en de financiële belangen van de EU te waarborgen, en alleen van toepassing is wanneer een schending van de rechtsstaat gevolgen heeft of dreigt te hebben voor de EU-begroting; benadrukt dat dit verschilt van de procedure van artikel 7 VEU, waarmee ernstige en voortdurende schendingen van de in artikel 2 VEU vastgelegde waarden worden bestraft, ongeacht de gevolgen ervan voor de begroting;
7. onderstreept dat inbreukprocedures uit hoofde van artikel 258 VWEU en artikel 6 van het Financieel Reglement aanvullende instrumenten blijven voor systematische schendingen van de waarden van artikel 2 VEU;
8. prijst de arresten van het HvJ-EU van 16 februari 2022 in de zaken C-156/21 en C-157/21, waarbij de beroepen van Hongarije en Polen tot nietigverklaring van de conditionaliteitsverordening volledig zijn verworpen en de geldigheid, rechtsgrondslag en verenigbaarheid van de verordening met het Verdrag, alsook de bevoegdheid van de EU op het gebied van de rechtsstaat in de lidstaten ondubbelzinnig zijn bevestigd;
9. merkt op dat in de conditionaliteitsverordening geen definitie van “rechtsstaat” voorkomt, niet uitputtend is gedefinieerd welke situaties schendingen van de rechtsstaat vormen, en evenmin de achteruitgang van de rechtsstaat wordt aangepakt; wijst erop dat de regels voor de toegang tot middelen in specifieke wetgeving zijn vastgelegd, en dat het HvJ-EU van oordeel is dat het begrip voldoende is ontwikkeld in de rechtspraak en de constitutionele tradities van de lidstaten, waardoor de beoordelingsvrijheid van de Commissie wordt beperkt; verwerpt daarom elke bewering dat er sprake zou zijn van rechtsonzekerheid; verzoekt de Commissie om beperkingen van de ruimte voor het maatschappelijk middenveld, aanvallen op maatschappelijke actoren en aanvallen op de pluriformiteit van de media systematisch op te nemen als risico-indicatoren wanneer die rechtstreeks relevant zijn voor de bescherming van de EU-begroting of de financiële belangen van de EU;

Toepassing van de conditionaliteitsverordening en vastgestelde problemen

Toepassingsgebied en uitvoeringsstappen

10. herinnert eraan dat de conditionaliteitsverordening van toepassing is op elke lidstaat, aangezien de Commissie voor alle lidstaten beoordeelt of aan de voorwaarden voor de vaststelling van in artikel 4 bedoelde maatregelen is voldaan;
11. merkt op dat de procedure voorafgaand aan de vaststelling van maatregelen verschillende stappen omvat, waaronder een schriftelijke kennisgeving van de Commissie aan de betrokken lidstaat, de uitwisseling van informatie, mogelijke toezeggingen van de betrokken lidstaat om corrigerende maatregelen te nemen om de situatie te verhelpen, opmerkingen van de lidstaat en, in voorkomend geval, een voorstel van de Commissie voor maatregelen waarover de Raad binnen een strikte termijn met gekwalificeerde meerderheid beslist;
12. neemt kennis van de aanvullende verduidelijkingen ten aanzien van het proces die de Commissie heeft verstrekt in de richtsnoeren van 2022 over de

conditionaliteitsverordening, en van de evaluatie van de praktische toepassing ervan in het toepassingsverslag van de Commissie van 2024; betreurt echter dat de richtsnoeren meer dan een jaar na de inwerkingtreding van de verordening zijn vastgesteld en dat dit heeft bijgedragen tot een feitelijke vertraging van de toepassing ervan;

13. betreurt dat de Commissie na de inwerkingtreding van de conditionaliteitsverordening op 1 januari 2021 artikel 6, lid 1, niet onmiddellijk in werking heeft gesteld als reactie op de aanhoudende ernstige schendingen van de beginselen van de rechtsstaat in sommige lidstaten, die een ernstig risico voor de financiële belangen van de EU vormen; benadrukt dat het Parlement in oktober 2021, na herhaalde verzoeken aan de Commissie om op te treden, overeenkomstig artikel 265 VWEU bij het HvJ-EU een zaak tegen de Commissie aanhangig heeft gemaakt wegens haar verzuim om te handelen en de verordening toe te passen; benadrukt dat tijdige reacties van de Commissie, op basis van duidelijke interne tijdschema's, van essentieel belang zijn om de EU-begroting te beschermen;

Melding van schendingen van de rechtsstaat in het kader van de conditionaliteitsverordening

14. merkt op dat potentiële schendingen van de rechtsstaat onder de aandacht van de Commissie worden gebracht via een brede empirische basis, waaronder verslagen van het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF), het Europees Openbaar Ministerie (EOM), de Rekenkamer en het Parlement, alsook meldingen van maatschappelijke organisaties, bedrijven en klokkenluiders; benadrukt dat het belangrijk is dat de Commissie duidelijk toelicht hoe zij in haar besluiten rekening houdt met dergelijk bewijsmateriaal; dringt aan op passende financiering voor organen zoals het EOM, OLAF, Europol en het Agentschap van de Europese Unie voor justitiële samenwerking in strafzaken (Eurojust), zodat zij inbreuken op de rechtsstaat die de financiële belangen van de EU schaden, doeltreffend kunnen onderzoeken;
15. betreurt ten eerste het gebrek aan transparantie van beoordelingen van de Commissie die niet leiden tot het voorstellen van maatregelen of die leiden tot de keuze van een ander instrument; benadrukt dat politiek gemotiveerde of ongefundeerde beweringen moeten worden voorkomen;
16. merkt op dat tot op heden slechts een zeer beperkt aantal belanghebbenden gebruik heeft gemaakt van het standaardklachtenformulier van de Commissie dat als bijlage bij de richtsnoeren van 2022 is gevoegd; beveelt aan dat de Commissie klachten in elke schriftelijke vorm aanvaardt; dringt bovendien aan op de oprichting van een vertrouwelijk en gebruiksvriendelijk meldingsportaal dat de identiteit van klokkenluiders beschermt, dat hen behoedt tegen vergelding en onterechte beschuldiging en waarmee belanghebbenden niet-naleving kunnen melden, zodat er snel corrigerende maatregelen kunnen worden genomen; benadrukt dat dergelijke instrumenten toegankelijk, transparant en in verschillende talen beschikbaar moeten zijn en het vertrouwen van de belanghebbenden moeten genieten, opdat zij maximaal doeltreffend zijn en om ervoor te zorgen dat het ontvangen bewijsmateriaal volledig in aanmerking wordt genomen;
17. betreurt dat, ondanks de opeenvolgende zorgwekkende bevindingen in de jaarlijkse verslagen van de Commissie over de rechtsstaat, de bevindingen van OLAF, die

openbaar worden gemaakt in de jaarverslagen van de Commissie over de bescherming van de financiële belangen van de EU, en de bevindingen van het EOM, die wijzen op begrotingsrisico's in verschillende lidstaten, slechts twee formele kennisgevingen zijn verzonden en slechts in één geval maatregelen zijn genomen in het kader van de conditionaliteitsverordening; onderstreept dat de kloof tussen de bevindingen en de handhaving de geloofwaardigheid van de verordening ondermijnt en de preventieve functie ervan bij de bescherming van de financiële belangen van de EU verzwakt; herinnert aan de waarschuwing van de Rekenkamer dat besluiten tot het blokkeren of vrijgeven van middelen, die een gekwalificeerde meerderheid in de Raad vereisen, vaak gepaard gaan met niet-gerelateerde onderhandelingen op hoog niveau waarvoor eenparigheid van stemmen vereist is; onderstreept dat besluiten op technische en juridische bevindingen moeten berusten en niet mogen worden onderworpen aan onderhandelingen onder het dreigement besluiten te blokkeren waarvoor eenparigheid van stemmen in de Raad vereist is;

Beoordeling en activering van het conditionaliteitsmechanisme

18. benadrukt dat de conditionaliteitsverordening in alle lidstaten consequent moet worden toegepast; dringt er bij de Commissie en, in voorkomend geval, de Raad op aan snel en op volledig transparante wijze op te treden indien er een verband is gelegd tussen schendingen van de rechtsstaat of ernstige risico's daarop en risico's voor de EU-begroting en indien de betrokken lidstaat niet optreedt om de situatie tijdig doeltreffend en duurzaam aan te pakken; benadrukt dat langdurige informele dialogen niet in de plaats mogen komen van doortastend optreden en dat politieke impasses of chantage, die worden ingezet om de besluitvorming van de EU te belemmeren, resoluut moeten worden afgewezen;
19. herhaalt dat de rechtsstaat in geen geval als pasmunt mag worden gezien; benadrukt dat het instrument niet alleen als laatste redmiddel mag worden gebruikt, aangezien de conditionaliteitsverordening ook voorziet in gedeeltelijke opschortingen in een vroeg stadium, namelijk zodra schendingen van de rechtsstaat zijn vastgesteld die ernstige gevolgen kunnen hebben voor de EU-begroting; verzoekt de Commissie in dit verband ten volle en tijdig gebruik te maken van het instrument;
20. benadrukt dat de beoordelingen van de Commissie onpartijdig en eerlijk moeten zijn, dat zij rekening moeten houden met alle beschikbare feiten en dat zij de beginselen van objectiviteit, non-discriminatie en gelijkheid van de lidstaten voor de Verdragen moeten eerbiedigen; onderstreept dat bij de keuze en omvang van maatregelen ter bescherming van de begroting het in artikel 5 van de conditionaliteitsverordening vastgelegde evenredigheidsbeginsel in acht moet worden genomen, rekening houdend met de ernst, de duur en de herhaling van de inbreuk, de medewerking van de betrokken lidstaat en het concrete financiële risico, alsook met de gevolgen voor legitieme eindontvangers en begunstigden, met name kleinere; verzoekt de Commissie de methode voor kwantitatieve risicoscores, die zij reeds intern toepast, te publiceren, zoals aanbevolen door de Rekenkamer;
21. benadrukt dat de Commissie, als hoedster van de Verdragen, volledig onpartijdig moet handelen, ongeacht de politieke oriëntatie van nationale regeringen, en schendingen van de rechtsstaat die een risico voor de begroting en de waarden van de EU inhouden, op

eerlijke wijze moet bestraffen om niet de indruk te wekken zich selectief op bepaalde lidstaten te richten; brengt in herinnering dat het conditionaliteitsregime alleen met een onpartijdige handhaving geloofwaardig en legitiem kan zijn;

22. erkent dat sommige aspecten van de conditionaliteitsverordening, met name het vereiste om een voldoende rechtstreeks verband aan te tonen tussen schendingen van de rechtsstaat en een ernstig risico op nadelige gevolgen voor de EU-begroting, het moeilijk maken om het mechanisme in werking te stellen; benadrukt tegelijkertijd dat dergelijke vereisten niet mogen worden gebruikt als rechtvaardiging voor het niet in werking stellen van het mechanisme;

Achteruitgang en het terugdraaien van corrigerende maatregelen

23. merkt op dat de Raad heeft besloten 55 % van de begrotingsvastleggingen voor drie operationele programma's in het kader van het cohesiebeleid voor Hongarije op te schorten en de Commissie te verbieden nieuwe juridische verbintenissen met trusts van openbaar belang en door hen beheerde entiteiten aan te gaan voor de uitvoering van EU-financiering onder direct of indirect beheer; wijst op de juridische analyse²⁰ waaruit blijkt dat de systemische en aanhoudende aard van schendingen van de rechtsstaat door de Hongaarse regering zou moeten leiden tot de opschorting van een aanzienlijk hoger aandeel van de EU-financiering, teneinde de EU-begroting te beschermen in overeenstemming met het evenredigheidsbeginsel; merkt op dat de conditionaliteitsverordening geen beperkingen stelt aan het aandeel van de vastleggingen dat kan worden opgeschort, en is van mening dat tot 100 % van de financiering kan worden opgeschort; merkt op dat de Commissie, sinds zij in december 2022 maatregelen heeft genomen, in december 2023 en andermaal in december 2024 de vastgestelde inbreuken en de stand van zaken met betrekking tot corrigerende maatregelen opnieuw heeft beoordeeld, na een kennisgeving van de Hongaarse regering met betrekking tot het verhelpen van inbreuken in verband met trusts van openbaar belang; benadrukt dat de Commissie in beide beoordelingen tot de conclusie kwam dat niet aan de nodige vereisten was voldaan; merkt op dat de Commissie in haar beoordelingen geen verdere schendingen van de rechtsstaat heeft opgenomen, noch ernstige risico's daarop die gevolgen hebben of dreigen te hebben voor de financiële belangen van de EU; verzoekt de Commissie dringend de achteruitgang van de rechtsstaat opnieuw te beoordelen en aan te pakken, met name wat betreft de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, door aanvullende maatregelen voor te stellen of de bestaande te actualiseren;
24. benadrukt dat EU-middelen die in het kader van de conditionaliteitsverordening zijn opgeschort, pas mogen worden vrijgegeven wanneer de situatie die tot de vaststelling van maatregelen heeft geleid, volledig is verholpen, waarbij volledig rekening moet worden gehouden met alle ontwikkelingen in de situatie van het land vanaf het ogenblik dat het oorspronkelijke besluit tot instelling van de maatregelen werd genomen, tot op het moment dat wordt besloten de maatregelen op te heffen; is het eens met de waarschuwing van de Rekenkamer dat het conditionaliteitsregime geen

²⁰ Sheppele, K. L. e.a., "Freezing all EU funds to Hungary: A legal analysis of why a 100 % suspension is "proportionate" and "appropriate" under Regulation 2020/2092 on a general regime of conditionality for the protection of the Union budget", studie in opdracht van EP-lid Daniel Freund, Verts/ALE-Fractie, mei 2022.

“afvinkoefening” mag worden, waarbij een lidstaat louter formeel aan vereisten voldoet, maar dat het moet leiden tot tastbare verbeteringen in het land; verzoekt de Commissie te bevestigen dat de naleving van de rechtsstaat in de praktijk aantoonbaar is bereikt, met objectieve benchmarks en controles ter plaatse, en over haar bevindingen verslag uit te brengen voordat ze voorstellen doet om genomen maatregelen in te trekken; is van mening dat de Commissie ook controles achteraf moet uitvoeren om achteruitgang na de opheffing van de maatregelen te voorkomen;

25. herinnert eraan dat het Parlement al in juni 2023 heeft gewaarschuwd voor het risico dat corrigerende maatregelen worden teruggedraaid zodra de financiële sancties zijn opgeheven²¹, een mogelijkheid waarop niet uitdrukkelijk wordt ingegaan in de conditionaliteitsverordening of de richtsnoeren van 2022; benadrukt dat de Rekenkamer dit risico ook heeft vastgesteld; verzoekt de Commissie de EU-middelen snel opnieuw op te schorten en, in voorkomend geval, terug te vorderen, indien de corrigerende maatregelen achteraf worden teruggedraaid; verwacht onmiddellijk op de hoogte te worden gebracht van dergelijke acties;
26. benadrukt dat zodra de maatregelen zijn opgeheven, de volledige uitvoering van de programma's, met inbegrip van de vastlegging en uitbetaling van middelen, snel moet worden hervat; benadrukt dat de Commissie nauw moet samenwerken met de nationale autoriteiten om achterstanden te voorkomen;

Verbanden tussen het conditionaliteitsregime en andere instrumenten in de toolbox voor de rechtsstaat

27. herinnert eraan dat de conditionaliteitsverordening uitdrukkelijk een aanvulling vormt op bestaande begrotingsbeschermingsinstrumenten en moet worden toegepast “bij gevallen waarin de Uniebegroting niet effectiever kan worden beschermd middels andere in Uniewetgeving vervatte procedures”; betreurt de interpretatie van de Commissie dat op basis van deze formulering dit instrument alleen als laatste redmiddel mag worden gebruikt; brengt met grote bezorgdheid in herinnering dat de andere beschikbare maatregelen in het verleden niet stelselmatig zijn toegepast; stelt met bezorgdheid vast dat het toezicht op de rechtsstaat bij de Commissie verdeeld is over verschillende diensten, wat soms leidt tot inconsistente, niet-transparante en vertraagde maatregelen; betreurt dat de Commissie kennelijk van plan is de verantwoordelijkheden verder te verdelen, aangezien verschillende eenheden binnen haar directoraat-generaal Begroting zouden worden belast met de beoordeling van en het toezicht op de conditionaliteitsverordening en de voorgestelde plannen voor nationaal en regionaal partnerschap in het kader van het nieuwe MFK; hekelt dat deze scheiding van verantwoordelijkheden tot complexe coördinatiestructuren leidt en risico's inhoudt voor de toepassing van de conditionaliteitsverordening;
28. vindt het onduidelijk hoe de conditionaliteitsverordening zich in de praktijk verhoudt tot andere instrumenten in de toolbox voor de rechtsstaat, met name de horizontale randvoorwaarde van het Handvest in het kader van de verordening gemeenschappelijke

²¹ Resolutie van het Europees Parlement van 1 juni 2023 over de inbreuken op de rechtsstaat en de grondrechten in Hongarije en de bevroren EU-gelden (PB C, C/2023/1223, 21.12.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/1223/oj>).

bepalingen en de met de rechtsstaat verband houdende “supermijlpalen” in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit; stelt met bezorgdheid vast dat de Rekenkamer niet altijd in staat was te verifiëren waarom de Commissie voor het ene dan wel het andere rechtsstaatinstrument koos; vreest dat dit gebrek aan transparantie het vertrouwen in de onpartijdige toepassing van de conditionaliteitsverordening ondermijnt; betreurt dat de Commissie in december 2023 oordeelde dat Hongarije had voldaan aan de horizontale randvoorwaarde inzake de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, maar tegelijkertijd de krachtens de conditionaliteitsverordening opgelegde maatregelen handhaafde; onderstreept dat dit gebrek aan samenhang de democratische controle op de toepassing van de instrumenten belemmert; brengt in herinnering dat het Parlement in maart 2024 bij het HvJ-EU een rechtszaak tegen de Commissie heeft aangespannen om de wettigheid van dat besluit van de Commissie te toetsen en te zorgen voor rechtszekerheid wat de uitvoering van het rechtsstaatmechanisme betreft, en dat het HvJ-EU de zaak nog in behandeling heeft;

29. benadrukt dat het belangrijk is de synergieën tussen de verschillende rechtsstaatinstrumenten in stand te houden en te verbeteren; benadrukt dat de maatregelen in verband met de rechtsstaat die nodig zijn voor de vrijgave van EU-financiering, zoals vastgesteld door middel van de desbetreffende besluiten uit hoofde van de verordening gemeenschappelijke bepalingen, de verordening tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit en de verordening inzake conditionaliteit met betrekking tot de rechtsstaat, moeten worden behandeld als één integraal pakket, wat betekent dat als er op een of meerdere gebieden vooruitgang is geboekt maar er nog altijd tekortkomingen bestaan op andere gebieden, er geen betalingen mogen worden verricht; dringt erop aan dat ook rekening wordt gehouden met elke achteruitgang ten opzichte van de situatie die tot deze maatregelen heeft geleid;
30. waarschuwt dat de overheveling of herschikking van bevroren kredieten naar andere programma's of doelstellingen regeringen die zich niet houden aan de waarden van de EU en aan hun verplichtingen om de financiële belangen van de EU te beschermen, het signaal zou geven dat verliezen elders kunnen worden gecompenseerd; is van mening dat dergelijke overschrijvingen indruisen tegen de geest van de conditionaliteitsverordening en dringt er daarom bij de Commissie op aan geen gehoor te geven aan verzoeken tot overschrijving naar andere programma's of andere prioriteiten binnen hetzelfde programma die zouden leiden tot omzeiling van maatregelen in het kader van de conditionaliteitsverordening; verzoekt de Commissie het Parlement de volledige tekst van een dergelijk verzoek tot overschrijving voor te leggen, zodat er, voordat de Commissie een besluit neemt, democratische controle kan plaatsvinden en niet pas achteraf; is van mening dat middelen die zijn opgeschort overeenkomstig de conditionaliteitsverordening of wegens niet-naleving van horizontale randvoorwaarden, niet in aanmerking mogen komen voor programmawijzigingen of overdrachten;

Democratische controle en transparantie

31. merkt op dat de conditionaliteitsverordening de Raad de bevoegdheid verleent om – met gekwalificeerde meerderheid van stemmen – het voorstel van de Commissie te wijzigen voordat er maatregelen worden vastgesteld, terwijl de rol van het Parlement beperkt is

tot informatie achteraf, waardoor het, als één tak van de begrotingsautoriteit van de EU en als kwijtingsautoriteit van de EU, betekenisvolle inspraak verliest in besluiten die essentieel zijn voor de bescherming van de EU-begroting; merkt op dat in het enige geval waarin de Raad een besluit moest nemen, hij ervoor heeft gekozen het voorstel van de Commissie te wijzigen door de op te schorten financieringsbedragen zonder enige rechtvaardiging te verlagen;

32. benadrukt dat uit een in het voorjaar van 2025 uitgevoerde Eurobarometer-enquête blijkt dat een overweldigende meerderheid van 85 % van de respondenten er voorstander van is om de verstrekking van EU-middelen te laten afhangen van de eerbiediging van de rechtsstaat en de democratische beginselen; onderstreept dat de leden van het Europees Parlement, als rechtstreeks gekozen vertegenwoordigers van de burgers van de EU, deze duidelijke eis moeten eerbiedigen en zich krachtig moeten inzetten voor het conditionaliteitsmechanisme als een essentieel instrument om de begroting van de EU en de in artikel 2 VEU verankerde waarden te beschermen;
33. bevestigt nogmaals dat het zijn toezichthoudende rol met betrekking tot de uitvoering van de conditionaliteitsverordening heel serieus neemt; erkent dat de Commissie heeft voldaan aan haar wettelijke verplichting om het Parlement onmiddellijk in kennis te stellen van voorgestelde, vastgestelde of opgeheven maatregelen; betreurt dat de Commissie slechts het absolute minimum aan informatie heeft verstrekt, zonder belangrijke details, en niet de volledige documentatie heeft gedeeld, zelfs niet nadat het Parlement daarom had verzocht; benadrukt dat tijdige, alomvattende en proactieve informatie-uitwisseling van essentieel belang is om het in staat te stellen zijn verantwoordelijkheden op het gebied van begroting en toezicht doeltreffend uit te oefenen en om het vertrouwen van de burgers in de EU-instellingen en de geloofwaardigheid van de EU als geheel te behouden;
34. betreurt bovendien dat het geen toegang heeft tot de volledige tekst van schriftelijke kennisgevingen en de uitwisselingen tussen de diensten van de Commissie en de lidstaat in kwestie; benadrukt dat het achterhouden van dergelijk bewijs een ondermijning vormt van de op het Verdrag gebaseerde prerogatieven van het Parlement op het gebied van begrotingscontrole uit hoofde van artikel 14, lid 1, VEU en artikel 319 VWEU; betreurt voorts dat het herhaaldelijk gebruik heeft moeten maken van brieven of resoluties om procedurele basisinformatie van de Commissie te verkrijgen, en dat veel documenten pas met grote vertraging werden verstrekt;
35. neemt kennis van de afronding van de onderhandelingen over de herziening van het Kaderakkoord tussen het Parlement en de Commissie, waarin de Commissie zich ertoe verbindt om de interinstitutionele samenwerking op begrotingsgebied verder te versterken; wijst erop dat het Parlement op alle gebieden van informatie-uitwisseling op gelijke voet moet staan met de Raad; dringt erop aan systematisch, tijdig, gestructureerd en veilig toegang te krijgen tot alle informatie en documentatie die het Parlement en zijn commissies nodig hebben om hun toezichthoudende rol te vervullen, met inbegrip van de schriftelijke kennisgeving aan de lidstaat die wordt getroffen door een mogelijke opschorting van middelen, elk verzoek om aanvullende informatie, de correspondentie tussen de diensten van de Commissie en de lidstaat in kwestie en de verslagen die worden verstrekt uit hoofde van artikel 5, lid 2, van de conditionaliteitsverordening;

36. dringt er bij de Commissie op aan overeenstemming te bereiken over een beveiligd communicatiekanaal om te waarborgen dat de betrokken organen van het Parlement toegang hebben tot dergelijke informatie, met inachtneming van de vertrouwelijkheid;
37. betreurt dat de informatie die de Commissie in specifieke gevallen openbaar heeft gemaakt over haar bevindingen in het kader van de conditionaliteitsverordening, geen gegevens bevat over de vastgestelde specifieke schendingen van de rechtsstaat, de risicoanalysemethode en de evenredigheidsberekening; merkt op dat dit gebrek aan informatie door extremistische actoren is uitgebuit om desinformatie over de motieven en procedures van de EU te verspreiden, en waarschuwt dat dit in de toekomst opnieuw kan gebeuren;
38. benadrukt dat het belangrijk is voldoende EU-financiering te bestemmen voor maatschappelijke organisaties die op dit vlak actief zijn, gelet op de cruciale rol die zij spelen bij het beschermen van de rechtsstaat, de democratie en de grondrechten;

Bescherming van eindontvangers en begunstigden

39. benadrukt dat een robuuste aanpak nodig is om ervoor te zorgen dat eindontvangers en begunstigden niet worden gestraft omdat EU-middelen voor hun regering zijn opgeschort als gevolg van schendingen van de rechtsstaat; verwacht dat de Commissie de mogelijke gevolgen voor eindontvangers of begunstigden analyseert wanneer ze maatregelen voorstelt; benadrukt dat dit beginsel voorop moet staan om conditionaliteit slimmer aan te pakken; wijst met name op de verplichting van de lidstaten waarop maatregelen uit hoofde van de conditionaliteitsverordening van toepassing zijn, om alle toezeggingen aan eindontvangers en begunstigden te blijven nakomen;
40. betreurt dat deze bepalingen in de praktijk onvoldoende zijn gehandhaafd en dat de waarborgen voor eindontvangers en begunstigden grotendeels theoretisch blijven, aangezien de procedures voor rechtstreekse betaling of herrotering van middelen omslachtig zijn en er zelden met de daadwerkelijke en potentiële eindontvangers en begunstigden wordt gecommuniceerd; benadrukt dat er op EU-niveau meer moet worden gedaan om de legitieme belangen van eindontvangers en begunstigden, met inbegrip van lokale en regionale overheden en andere belanghebbenden, beter te beschermen en hun toegang tot EU-financiering te waarborgen omdat zij niet mogen worden gestraft voor door centrale overheden begane schendingen;
41. stelt met bezorgdheid vast dat in sommige lidstaten kleptocratische oligarchische structuren systematisch strategische belangrijke sectoren overnemen, zoals media, telecommunicatie, banken, detailhandel, landbouw, levensmiddelen, gezondheidszorg, geneesmiddelen, bouw, en toerisme, hetgeen risico's kan inhouden voor de bescherming van de EU-begroting, bijvoorbeeld wanneer dergelijke structuren EU-middelen aanvragen; onderstreept dat het belangrijk is alle aanvragers gelijke kansen te waarborgen om toegang te krijgen tot zowel EU-financiering als onpartijdige en doeltreffende klachtenmechanismen;
42. benadrukt dat intimidatie van en represailles tegen klokkenluiders en onderzoeksjournalisten in sommige lidstaten bijdragen tot systemische corruptierisico's; verzoekt de Commissie dergelijke represailles te beschouwen als verzwarende

omstandigheden bij de beoordeling van begrotingsrisico's in het kader van de conditionaliteitsverordening;

43. benadrukt dat het belangrijk is op systematische wijze Europese en internationale normen en aanbevelingen inzake de preventie en bestrijding van witwassen op te nemen in de beoordelingen in het kader van de conditionaliteitsverordening; verzoekt de Commissie duidelijke risico-indicatoren inzake de bestrijding van witwassen voor uit de EU-begroting gefinancierde projecten te ontwikkelen en de uitwisseling van informatie met nationale financiële-inlichtingeneenheden te versterken;

Geleerde lessen en aanbevelingen voor toekomstige verbeteringen

44. is op basis van de beperkte ervaring van mening dat het conditionaliteitsregime over het algemeen een doeltreffend instrument is geweest om de financiële belangen van de EU te beschermen tegen risico's die voortvloeien uit schendingen van de rechtsstaat of ernstige risico's op dergelijke schendingen; beklemtoont dat de regeling moet worden toegepast op de gehele EU-begroting, met inbegrip van op prestaties gebaseerde instrumenten, zodat geen enkele uitgave van de EU aan een doeltreffend toezicht op de rechtsstaat ontsnapt; dringt er bij de Commissie op aan ervoor te zorgen dat de conditionaliteitsverordening consequent wordt toegepast op de EU-begroting, ongeacht het financieringsmodel ervan;
45. onderstreept dat sommige aspecten van de toepassing van de conditionaliteitsverordening moeten worden verbeterd, teneinde de doeltreffendheid en transparantie en de coördinatie en samenhang ervan met andere instrumenten van de toolbox voor de rechtsstaat te verbeteren, met name ex-ante-instrumenten en de gecombineerde toepassing daarvan, in voorkomend geval;
46. verzoekt de Commissie de richtsnoeren van 2022 dringend te herzien om het risico van verlegging of herverdeling van middelen directer aan te pakken, een stapsgewijze methode te publiceren waaruit blijkt hoe de evenredigheid wordt berekend, een definitie op te stellen van een "voldoende rechtstreeks verband" tussen een schending van de rechtsstaat en een begrotingsrisico, duidelijkere verbanden tussen inbreuken en vastgestelde maatregelen te vereisen, onder meer door middel van nauwkeurigere normen voor die inbreuken, en duidelijke oplossingen en praktische stappen te bieden voor de aanpak van achteruitgang in verband met de vastgestelde inbreuken indien deze zich voordoet; pleit er in dit verband voor belanghebbenden vroeger en op transparantere wijze te betrekken om vertragingen te voorkomen;
47. benadrukt dat de Commissie het verband tussen inbreuken en vastgestelde maatregelen in elk dossier moet documenteren en bij elk besluit beknopt moet toelichten hoe aan het criterium van een "voldoende rechtstreeks verband" is voldaan, aan de hand van de indicatoren in de herziene richtsnoeren;
48. verzoekt de Commissie in dit verband haar interpretatie van de conditionaliteitsverordening als laatste redmiddel te herzien en in het algemeen proactiever gebruik te maken van de toolbox voor de rechtsstaat wanneer dat gerechtvaardigd is, met inbegrip van de toepassing van artikel 6, lid 4, met inachtneming van het evenredigheidsbeginsel; betreurt het dat deze benadering, waarbij

de conditionaliteitsverordening als “laatste verdedigingslinie” wordt gebruikt, lijkt te worden bevestigd in de mededeling van de Commissie over het nieuwe MFK;

49. verzoekt de Commissie in haar evenredigheidsbeoordeling systematisch rekening te houden met de negatieve gevolgen voor (potentiële) eindontvangers en begunstigden, met name kleinere, waaronder universiteiten, kleine en middelgrote ondernemingen en maatschappelijke organisaties, en deze analyse te verwerken in het dossier dat de Commissie overeenkomstig artikel 8 van de conditionaliteitsverordening aan het Parlement verstrekt;
50. verzoekt de Commissie na te gaan hoe zij doeltreffend kan voldoen aan haar verplichting om de legitieme financiële belangen van eindontvangers en begunstigden te beschermen, met name van eindontvangers en begunstigden die de gevolgen van tekortkomingen in de rechtsstaat ondervinden, onder meer door de relevante bepalingen van de conditionaliteitsverordening te handhaven met betrekking tot de verplichtingen van de lidstaten om betalingen te verrichten en de middelen op niet-discriminerende wijze te gebruiken; benadrukt dat maatregelen die worden genomen om ervoor te zorgen dat legitieme eindontvangers en begunstigden toegang kunnen blijven krijgen tot EU-financiering, de toepassing van de conditionaliteitsverordening niet mogen verzwakken; verwacht volledig bij dit proces te worden betrokken;
51. verzoekt de Commissie systematische kruisverwijzingen te maken tussen inbreukprocedures en maatregelen die zijn vastgesteld overeenkomstig artikel 6 van het Financieel Reglement en op handen zijnde screenings van de conditionaliteit, zodat de lidstaten geen misbruik kunnen maken van procedurele silo's en zodat de financiële belangen van de EU worden beschermd, ongeacht het gebruikte rechtsinstrument;
52. is van mening dat corrigerende maatregelen vergezeld moeten gaan van waarborgen om indien van toepassing te voorkomen dat zich in de toekomst soortgelijke situaties voordoen of dat de situatie verder achteruitgaat; pleit ervoor een steviger monitoring- en verslagleggingskader vast te stellen, zo nodig met inbegrip van een gestructureerd en systematisch mechanisme om niet-statelijke belanghebbenden te raadplegen, met name wat betreft de stand van zaken bij de uitvoering van corrigerende maatregelen door lidstaten die zijn onderworpen aan procedures in het kader van het algemene conditionaliteitsregime;
53. verwacht dat de Commissie concrete maatregelen neemt om het verband tussen de aanbevelingen in haar jaarlijkse verslagen over de rechtsstaat en financiële steun uit de EU-begroting te versterken, zoals uiteengezet in de opdrachtbrieven van 2024 aan de commissarissen die verantwoordelijk zijn voor begroting en voor de rechtsstaat; betreurt het dat in het verslag over de rechtsstaat 2025 en met name in de daarin opgenomen aanbevelingen niet nader wordt uitgelegd hoe dit verband wordt vastgesteld; verzoekt de Commissie de landspecifieke aanbevelingen uit haar jaarlijkse verslagen over de rechtsstaat om te zetten in concrete mijlpalen waaraan de lidstaten systematisch uitvoering moeten geven en die, in voorkomend geval, als bewijs moeten dienen om de activering van de conditionaliteitsverordening te rechtvaardigen;
54. verzoekt de Commissie de koppeling tussen preventieve en reactieve instrumenten verder te ontwikkelen en op basis van de bevindingen van het jaarlijkse verslag over de

rechtsstaat onmiddellijk gecoördineerde inbreukprocedures in te leiden; verzoekt de Commissie om in het jaarlijkse verslag over de rechtsstaat de potentiële risico's voor de begroting van de EU als gevolg van zwakke punten in de rechtsstaatregeringen te beoordelen en daarover verslag uit te brengen;

55. benadrukt dat het jaarlijkse verslag over de rechtsstaat momenteel is opgebouwd rond vier pijlers, namelijk het rechtsstelsel, het kader voor corruptiebestrijding, mediapluriformiteit en andere institutionele kwesties in verband met controles en waarborgen; is verheugd dat er, nadat het daar herhaaldelijk om had verzocht, in het verslag over de rechtsstaat 2025 een internemarktdimensie is opgenomen om verschillende ernstige en systemische schendingen van de rechtsstaat aan te pakken die van invloed zijn op bedrijven en werknemers in meerdere lidstaten; benadrukt dat een goed functionerend rechtsstelsel, een sterk kader voor corruptiebestrijding, pluriformiteit van de media, adequate controles en waarborgen en een functionerende interne markt intrinsiek verbonden zijn met de rechtsstaat; herhaalt zijn standpunt dat het jaarlijkse verslag over de rechtsstaat alle waarden van artikel 2 VEU moet bestrijken, aangezien deze als een reeks waarden samen moeten worden beschouwd;
56. is van mening dat systematische schendingen van de rechtsstaat, die zijn vastgesteld in het kader van de pijlers van het jaarlijkse verslag over de rechtsstaat en die voldoende rechtstreeks verband houden met de bescherming van de EU-begroting, moeten leiden tot de activering van het conditionaliteitsmechanisme, met name wanneer de schendingen betrekking hebben op de werking van het rechtsstelsel en in gevallen zoals inbreuken op de voorschriften, manipulatie of bevoordeling bij openbare aanbestedingen en aanvragen van EU-financiering, alsook administratieve intimidatie die inbreuk maakt op de gelijke behandeling van lokale en regionale overheden, bedrijven of andere eindontvangers en begunstigden, en hun toegang tot EU-middelen; verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat alle belanghebbenden inbreng kunnen leveren over dergelijke schendingen teneinde de transparantie en verantwoordingsplicht te versterken;
57. dringt erop aan dat de Commissie haar beslissingen om geen maatregelen voor te stellen in het kader van de conditionaliteitsverordening motiveert wanneer landspecifieke aanbevelingen die verband houden met de EU-begroting lange tijd niet worden opgevolgd;
58. is van mening dat het interinstitutioneel akkoord over begrotingsdiscipline²² een specifieke bijlage over samenwerking met betrekking tot het conditionaliteitsregime moet bevatten; is in dit verband van oordeel dat een regelmatige dialoog tussen de drie instellingen over de huidige stand van zaken met betrekking tot de bescherming van de EU-begroting in verband met de rechtsstaat een doeltreffende manier zou zijn om de coördinatie van de toolbox voor de rechtsstaat te verbeteren; is van mening dat het Parlement een formele adviserende rol moet krijgen voordat de Commissie een voorstel op grond van artikel 6, lid 1, van de conditionaliteitsverordening indient;

²² Interinstitutioneel Akkoord van 16 december 2020 tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie betreffende begrotingsdiscipline, samenwerking in begrotingszaken en goed financieel beheer, alsmede betreffende nieuwe eigen middelen, met inbegrip van een routekaart voor de invoering van nieuwe eigen middelen (PB L 433 I van 22.12.2020, blz. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinst/2020/1222/oj).

59. dringt erop aan dat zijn controlebevoegdheden worden gewaarborgd door het in staat te stellen toe te zien op de consistentie bij de (niet-)toepassing van het conditionaliteitsregime, zodat politieke instrumentalisering of ondoorzichtigheid kunnen worden voorkomen; verzoekt de Commissie in het kader van de jaarlijkse begrotingsprocedure een geconsolideerde jaarlijkse inventaris van alle conditionaliteitsgerelateerde besluiten in alle begrotingsonderdelen te verstrekken;
60. dringt aan op driemaandelijks gestructureerde dialogen tussen de verantwoordelijke commissarissen en de bevoegde commissies van het Parlement, om realtime-informatiestromen te waarborgen en het democratisch toezicht te versterken;
61. verzoekt de Raad het proces op feiten te baseren en objectief te houden en zo dicht mogelijk bij de voorstellen van de Commissie te blijven; dringt er voorts bij de Raad op aan het proces dat leidt tot de vaststelling van maatregelen niet te veranderen in een onderhandelingsmiddel;
62. onderstreept dat duidelijke en proactieve communicatie van cruciaal belang is om het vertrouwen in de EU-instellingen te versterken en populistische retoriek te bestrijden; wijst erop dat de conditionaliteitsverordening de Commissie ertoe verplicht via een website of internetportaal aan eindontvangers en begunstigden informatie en richtsnoeren te verstrekken, samen met passende instrumenten om eindontvangers of begunstigden in staat te stellen de Commissie in kennis te stellen van elke schending van deze verplichtingen die rechtstreeks op hen van invloed is; benadrukt dat de website of het portaal burgers, eindontvangers, begunstigden en marktdeelnemers ook in staat moet stellen alle desbetreffende besluiten en beoordelingen in het kader van het conditionaliteitsmechanisme terug te vinden en het volledige verloop van conditionaliteitszaken te volgen, vanaf de kennisgeving tot de uiteindelijke opheffing van maatregelen, teneinde de transparantie te vergroten en misinformatie te voorkomen;
63. vraagt de Commissie in dit verband informatiebladen te publiceren met alle toekomstige maatregelen in het kader van de conditionaliteitsverordening, met vermelding van het soort en de beoordeling van de inbreuken, indicatieve interne tijdschema's voor elke procedurefase, de gevolgen voor de EU-begroting, met inbegrip van de opgeschorte bedragen, en, in voorkomend geval, de evenredigheid van de voorgestelde maatregelen, aangezien duidelijke, toegankelijke informatie van essentieel belang is om desinformatie tegen te gaan en de burgers te laten zien dat de EU schendingen van de rechtsstaat op consequente en billijke wijze aanpakt; verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat de relevante informatie wordt verspreid onder de betrokken eindontvangers en begunstigden en onder het grote publiek, met inachtneming van de vertrouwelijkheidsregels en de gegevensbescherming; verzoekt de Commissie voorts desinformatie over de toepassing van de verordening actief te bestrijden;
64. is van mening dat, hoewel de conditionaliteitsverordening in de eerste plaats bedoeld is om de EU-begroting te beschermen tegen risico's die voortvloeien uit schendingen van de rechtsstaat, het nuttig is na te gaan hoe de EU-begroting beter kan worden beschermd tegen schendingen van de andere in artikel 2 VEU verankerde waarden; herinnert eraan dat de EU-begroting niet losstaat van schendingen van de democratie, gelijkheid en grondrechten, aangezien die tastbare financiële gevolgen kunnen hebben; is van mening dat artikel 6 van het Financieel Reglement de rechtsgrondslag biedt voor maatregelen in

geval van dergelijke inbreuken; verzoekt de Commissie de uitbreiding van conditionaliteitsinstrumenten te beoordelen in gevallen waarin ernstige en systematische schendingen van andere waarden van artikel 2 VEU gevolgen hebben voor de EU-begroting;

65. dringt er bij de Commissie op aan de versnippering van de verantwoordelijkheden voor maatregelen in verband met het toezicht op en de handhaving van de rechtsstaat binnen haar diensten en de daarmee samenhangende risico's aan te pakken door de bevoegdheden en verantwoordelijkheden op het gebied van rechtsstatelijke aangelegenheden te stroomlijnen in een transparantere en efficiëntere structuur, teneinde te zorgen voor samenhang, consistentie, transparantie en tijdige handhaving, alsook voor betere communicatie met het Parlement en de lidstaten;
66. verzoekt de Commissie haar onderzoekscapaciteit te versterken door een permanente lijst van gespecialiseerde deskundigen op te stellen die complexe schendingen van de rechtsstaat kunnen beoordelen, en zo te zorgen voor snellere, technisch robuuste besluiten, en een IT-systeem te ontwikkelen waarmee patronen of overeenkomsten in ontvangen meldingen kunnen worden opgespoord;
67. moedigt de Commissie aan een proactievere aanpak van klachten te hanteren en ervoor te zorgen dat klachtenprocedures in het kader van de conditionaliteitsverordening voorzien in adequate bescherming van klokkenluiders, met name degenen in preciaire situaties voor wie klokkenluiden grote risico's met zich meebrengt, teneinde het doen van meldingen te stimuleren;
68. verzoekt de Commissie met alle betrokken organen en instanties van de EU een permanent coördinatiekader op te zetten om te zorgen voor vroegtijdige opsporing van en effectief onderzoek naar fraude, witwassen en corruptie die de financiële belangen van de EU schaden; verzoekt om periodieke verslagen over deze acties;
69. verzoekt de lidstaten de eerbiediging van de rechtsstaat te waarborgen en vastgestelde inbreuken snel aan te pakken, teneinde de financiële belangen van de EU te beschermen en te voorkomen dat er maatregelen worden vastgesteld in het kader van de conditionaliteitsverordening; dringt er voorts op aan voldoende middelen toe te wijzen aan nationale autoriteiten, wier werk essentieel is om de eerbiediging van de rechtsstaat te waarborgen;
70. verzoekt de Rekenkamer een speciaal verslag op te stellen waarin de kosteneffectiviteit van de conditionaliteitsverordening wordt beoordeeld, met aandacht voor de administratieve lasten, het afschrikkende effect en de bescherming van eindontvangers en begunstigden;

De conditionaliteitsverordening en het volgende MFK

71. neemt kennis van de aspecten in verband met de rechtsstaat in het voorstel van de Commissie voor het MFK voor de periode 2028-2034, en met name de invoering van horizontale voorwaarden inzake eerbiediging van de beginselen van de rechtsstaat en het Handvest in het voorstel van de Commissie voor plannen voor nationaal en regionaal partnerschap; erkent het belang van sterke waarborgen voor de eerbiediging

van de EU-waarden bij de uitvoering van middelen van de EU; uit echter zijn bezorgdheid over het feit dat het voorstel van de Commissie ontoereikend blijft omdat het:

- a) de toolbox voor de rechtsstaat niet wezenlijk vereenvoudigt en evenmin voorziet in coördinatie van de verschillende rechtsstaatinstrumenten, maar juist leidt tot overlappingsen en tegenstrijdigheden, waardoor een versnipperd systeem van parallelle instrumenten dreigt te ontstaan,
 - b) voorziet in de activering van maatregelen wegens schendingen van de horizontale rechtsstaatvoorwaarde door middel van een uitvoeringsbesluit van de Raad, zonder besluitvormingsrol voor het Parlement in de procedure,
 - c) vanwege het verband tussen de conditionaliteit met betrekking tot de rechtsstaat en de conditionaliteit met betrekking tot het Handvest ertoe kan leiden dat het uitvoeringsbesluit van de Raad wordt ingezet, waardoor de toepassing van het Handvest wordt bemoeilijkt,
 - d) geen voldoende rechtstreeks verband vereist tussen een schending van de rechtsstaat en de bescherming van de EU-begroting, zoals het geval is bij het conditionaliteitsmechanisme, wat vragen doet rijzen over de rechtszekerheid,
 - e) duidelijk maakt dat de Commissie het conditionaliteitsmechanisme als een laatste redmiddel blijft beschouwen;
72. betreurt dat het voorstel van de Commissie voor het MFK voor de periode 2028-2034 overlappingsen met het conditionaliteitsmechanisme met zich meebrengt; dringt aan op een uniform, coherent en alomvattend kader voor alle onder de conditionaliteitsverordening vallende EU-financieringsprogramma's, dat zowel randvoorwaarden omvat die vervuld moeten zijn om toegang te krijgen tot EU-financiering, als maatregelen om middelen te bevriezen of in te houden wanneer de betrokken voorwaarden niet langer worden nagekomen; verzoekt de Commissie alle instrumenten voor de rechtsstaat te consolideren in één kader dat in duidelijke, objectieve en transparante toepassingscriteria voorziet en dat verduidelijkt hoe zij de coördinatie van deze instrumenten zal waarborgen; dringt erop aan dat, indien een dergelijke consolidatie niet wordt gewaarborgd in het huidige wetgevingskader of via de onderhandelingen over het volgende MFK, de Commissie wijzigingen van de conditionaliteitsverordening voorstelt die het Parlement en de Raad ook bij de uitvoering van de wetgeving op gelijke voet zouden plaatsen;
73. erkent dat de Commissie in het kader van de plannen voor nationaal en regionaal partnerschap de mogelijkheid voorstelt om financiering die is vrijgemaakt wegens een gebrek aan corrigerende maatregelen naar aanleiding van een vastgestelde schending van de rechtsstaat in het kader van de conditionaliteitsverordening, opnieuw beschikbaar te stellen voor programma's in direct of indirect beheer; verzoekt om verduidelijking van de wijze waarop dergelijke vrijgemaakte bedragen voor andere programma's kunnen worden herbestemd; benadrukt dat het besluit om vrijgemaakte middelen te gebruiken een prerogatief van de begrotingsautoriteit is in het kader van de jaarlijkse begrotingsprocedure en niet aan het oordeel van de Commissie mag worden overgelaten;

74. benadrukt dat alle besluiten om EU-financiering geheel of gedeeltelijk op te schorten gebaseerd moeten zijn op duidelijke, objectieve en transparante criteria en procedures, in tegenstelling tot ondoorzichtige onderhandelingen waarbij sprake is van koehandel; eist dat EU-middelen worden ingehouden wanneer niet aan essentiële vereisten is voldaan, en dat bevroren middelen pas aan de betrokken lidstaten worden vrijgegeven wanneer zij betekenisvolle hervormingen volledig hebben doorgevoerd en aantoonbaar hebben laten zien dat de rechtsstaat in de praktijk wordt nageleefd;
75. uit zijn ernstige bezorgdheid over het feit dat, volgens de voorstellen van de Commissie, van geen enkele verantwoordelijke instelling of geen enkel verantwoordelijk orgaan wordt verwacht de onderliggende kosten van maatregelen in het kader van de plannen voor nationaal en regionaal partnerschap te verifiëren, en dat financiering die niet gekoppeld is aan de werkelijke kosten, de primaire methode voor de uitvoering van de begroting zou worden; waarschuwt dat deze aanpak het vermogen van de Commissie om de financiële gevolgen van schendingen van de rechtsstaat vast te stellen of te meten, ernstig zal belemmeren; waarschuwt voorts dat dit afbreuk zou doen aan de in het Verdrag verankerde rol van het Parlement om democratische controle uit te oefenen, als één tak van de begrotingsautoriteit en als kwijtingsautoriteit van de EU, alsook aan de belangrijke rol van de Rekenkamer; is van mening dat de kosteneffectiviteit, traceerbaarheid en transparantie van de geldstromen van de betalingen tot bij de eindontvangers, met inbegrip van onderaannemers, moeten worden gewaarborgd door middel van een interoperabel IT-systeem, aangezien dit de enige manier is om de budgettaire gevolgen van schendingen van de rechtsstaat vast te stellen en te kwantificeren; benadrukt dat de Commissie het Parlement nauwkeurigere en preciezere informatie moet verstrekken;
- o
- o o
76. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de Europese Rekenkamer en het Hof van Justitie van de Europese Unie, alsook aan de regeringen en parlementen van de lidstaten.

TOELICHTING

Achtergrond

In december 2020 hebben het Parlement en de Raad, als onderdeel van het wetgevingspakket over het meerjarig financieel kader (MFK) 2021-2027 van de EU, een verordening aangenomen betreffende een algemeen conditionaliteitsregime ter bescherming van de EU-begroting tegen schendingen van de beginselen van de rechtsstaat (de “conditionaliteitsverordening”). Het conditionaliteitsmechanisme voor de rechtsstaat maakt deel uit van de “toolbox voor de rechtsstaat” van de EU, die ervoor moet zorgen dat alle lidstaten de rechtsstaat eerbiedigen, een van de fundamentele waarden die verankerd zijn in artikel 2 VEU. De conditionaliteitsverordening moet de begroting en de financiële belangen van de EU beschermen in geval van schendingen van de rechtsstaat die gevolgen hebben voor het financiële beheer van de EU-begroting of de bescherming van de financiële belangen van de EU. Op grond van deze verordening is de Commissie verplicht de situatie in alle lidstaten te monitoren. Tot dusver is het mechanisme slechts eenmaal in werking gesteld, namelijk in december 2022 tegen Hongarije. Na twee herbeoordelingen van de situatie door de Commissie zijn de maatregelen nog steeds van kracht en heeft Hongarije al 1 miljard EUR verloren, die onherroepelijk zijn vrijgemaakt.

Doel en timing van het verslag

Aangezien het conditionaliteitsmechanisme al bijna vijf jaar bestaat, is het voor het Parlement een geschikt moment om de toepassing ervan te beoordelen en lessen te trekken voor de toekomst, met name met het oog op de komende besprekingen over het MFK voor de periode na 2027. In dit verband willen de corapporteurs bijzondere nadruk leggen op de transparantie van het proces, de toepassingsgebieden, de herziening van de richtsnoeren, de afschrikkende werking en de controlerende rol van het Parlement.

BIJLAGE: BEKENDMAKINGEN VAN INPUT

BEKENDMAKING VAN INPUT JEAN-MARC GERMAIN

Overeenkomstig artikel 8 van bijlage I bij het Reglement verklaart de rapporteur in het verslag input te hebben opgenomen over aangelegenheden in verband met het onderwerp van het dossier die in het kader van de opstelling van het verslag tot op het moment van goedkeuring ervan in de commissie door hem is ontvangen van de volgende belangenvertegenwoordigers die binnen het toepassingsgebied van het Interinstitutioneel Akkoord over een verplicht transparantieregister¹ vallen, of van de volgende vertegenwoordigers van overheidsinstanties van derde landen, met inbegrip van hun diplomatieke vertegenwoordigingen en ambassades:

1. Belangenvertegenwoordigers die binnen het toepassingsgebied van het Interinstitutioneel Akkoord over een verplicht transparantieregister vallen
Municipality of Budapest - Brussels Representation
2. Vertegenwoordigers van overheidsinstanties van derde landen, met inbegrip van hun diplomatieke vertegenwoordigingen en ambassades

De bovenstaande lijst is opgesteld onder de exclusieve verantwoordelijkheid van de rapporteur.

De rapporteur verklaart dat aan natuurlijke personen die met hun naam en/of functie in de lijst worden vermeld privacyverklaring nr. 484 van het Europees Parlement (<https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do>) is verstrekt, waarin de voorwaarden voor de verwerking van hun persoonsgegevens en de rechten in verband met die verwerking worden toegelicht.

BEKENDMAKING VAN INPUT MONIKA HOHLMEIER

De rapporteur verklaart onder haar exclusieve verantwoordelijkheid geen input in het verslag te hebben opgenomen van belangenvertegenwoordigers die binnen het toepassingsgebied van het Interinstitutioneel Akkoord over een verplicht transparantieregister² vallen of van vertegenwoordigers van overheidsinstanties van derde landen, met inbegrip van hun diplomatieke vertegenwoordigingen en ambassades, die overeenkomstig artikel 8 van bijlage I bij het Reglement in deze bijlage moeten worden vermeld.

¹ Interinstitutioneel Akkoord van 20 mei 2021 tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie over een verplicht transparantieregister (PB L 207 van 11.6.2021, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinst/2021/611/oj).

² Interinstitutioneel Akkoord van 20 mei 2021 tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie over een verplicht transparantieregister (PB L 207 van 11.6.2021, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinst/2021/611/oj).

06.11.2025

**ADVIES VAN DE COMMISSIE BURGERLIJKE VRIJHEDEN, JUSTITIE EN
BINNENLANDSE ZAKEN**

aan de Begrotingscommissie en de Commissie begrotingscontrole

inzake de tenuitvoerlegging van het conditionaliteitsmechanisme voor de rechtsstaat
(2025/2061(INI))

Rapporteur voor advies: Michał Wawrykiewicz

AMENDEMENTEN

De Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken dient bij de bevoegde Begrotingscommissie en de bevoegde Commissie begrotingscontrole het volgende in:

Amendement 1

Ontwerpresolutie
Visum 10 bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

– *gezien het voorstel van de Commissie van 16 juli 2025 voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van het Europees Fonds voor economische, sociale en territoriale cohesie, landbouw en platteland, visserij en maritieme zaken, welvaart en veiligheid voor de periode 2028-2034 en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 en Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 (COM(2025)0565)(ontwerp van FNRP-verordening),*

Amendement 2

Ontwerpresolutie
Visum 12 bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

– *gezien zijn resolutie van 24 april 2024 over de lopende hoorzittingen in het kader van artikel 7, lid 1, VEU over Hongarije om de rechtstaat te versterken en de budgettaire gevolgen daarvan^{1 bis},*

^{1 bis} *PB C, C/2025/3705, 17.9.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3705/oj>.*

Amendement 3

Ontwerpresolutie
Visum 12 ter (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

- *gezien zijn resolutie van 18 januari 2024 over de situatie in Hongarije en bevroren EU-gelden^{1 bis},*

^{1 bis} *PB C, C/2024/5742 van 17.10.2024, ELI:
<http://data.europa.eu/eli/C/2024/5742/oj>.*

Amendement 4

**Ontwerpresolutie
Visum 14 bis (nieuw)**

Ontwerpresolutie

Amendement

- *gezien zijn resolutie van 15 september 2022 over het voorstel voor een besluit van de Raad houdende de constatering, overeenkomstig artikel 7, lid 1, van het Verdrag betreffende de Europese Unie, dat er een duidelijk gevaar bestaat voor een ernstige schending door Hongarije van de waarden waarop de Unie berust^{1 bis},*

^{1 bis} *PB C 125 van 5.4.2023, blz. 463.*

Amendement 5

**Ontwerpresolutie
Visum 14 ter (nieuw)**

Ontwerpresolutie

Amendement

- *gezien zijn resolutie van 10 maart 2022 over de rechtsstaat en de gevolgen van het arrest van het HvJ-EU^{1 bis},*

^{1 bis} *PB C 347 van 9.9.2022, blz. 168.*

Amendement 6

Ontwerpresolutie Visum 15 bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

- *gezien zijn resolutie van 7 oktober 2020 over de instelling van een EU-mechanisme voor democratie, de rechtsstaat en grondrechten^{1 bis},*

^{1 bis} *PB C 395 van 29.9.2021, blz. 2.*

Amendement 7

Ontwerpresolutie Visum 15 ter (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

- *gezien zijn resolutie van 12 september 2018 over een voorstel houdende een verzoek aan de Raad om overeenkomstig artikel 7, lid 1, van het Verdrag betreffende de Europese Unie te constateren dat er een duidelijk gevaar bestaat voor een ernstige schending door Hongarije van de waarden waarop de Unie berust^{1 bis},*

^{1 bis} *PB C 433 van 23.12.2019, blz. 66.*

Amendement 8

Ontwerpresolutie Visum 17 bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

- *gezien zijn resolutie van 5 mei 2022 over hoorzittingen uit hoofde van artikel 7, lid 1, VEU met betrekking tot Polen en Hongarije^{1 bis},*

^{1 bis} PB C 465 van 6.12.2022, blz. 147.

Amendement 9

Ontwerpresolutie Visum 17 ter (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

– *gezien zijn resolutie van 1 juni 2023 over de inbreuken op de rechtsstaat en de grondrechten in Hongarije en de bevroren EU-gelden^{1 bis},*

^{1 bis} PB C, C/2023/1223, 21.12.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/1223/oj>.

Amendement 10

Ontwerpresolutie Visum 19 bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

– *gezien het beroep dat het Parlement op 25 maart 2024 tegen de Commissie heeft ingesteld in zaak C-225/24, waarin het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ-EU) wordt verzocht Uitvoeringsbesluit C (2023)9014 van de Commissie van 13 december 2023 nietig te verklaren^{1 bis},*

^{1 bis} PB C, C/2024/3063, 13.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/3063/oj>.

Amendement 11

Ontwerpresolutie Visum 21

Ontwerpresolutie

Amendement

– *gezien de opmerkingen naar*

– *gezien de opmerkingen naar*

aanleiding van de onderzoeksmissie van de Commissie begrotingscontrole naar Hongarije van 15 t/m 17 mei 2023 en naar Slowakije van 26 t/m 28 mei 2025,

aanleiding van de onderzoeksmissie van de Commissie begrotingscontrole naar Hongarije van 15 t/m 17 mei 2023 en naar Slowakije van 26 t/m 28 mei 2025 **van de onderzoeksmissie van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken naar Hongarije van 14 t/m 16 april 2025, en van de onderzoeksmissie van de monitoringgroep inzake de democratie, de rechtsstaat en de grondrechten van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken naar Slowakije van 2 tot en met 3 juni 2025,**

Amendement 12

Ontwerpresolutie Visum 29 bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

– **gezien de studie in opdracht van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken getiteld “Enforcement of EU law in the Area of Freedom, Security and Justice”^{1 bis}, gepubliceerd door het directoraat-generaal Intern Beleid in januari 2024,**

^{1 bis} Studie – “Inclusive education for learners with disabilities”, Europees Parlement, directoraat-generaal Intern Beleid, beleidsondersteunende afdeling C – Rechten van de burger en Constitutionele Zaken, januari 2024.

Amendement 13

Ontwerpresolutie Overweging A

Ontwerpresolutie

Amendement

A. overwegende dat de EU berust op de in artikel 2 VEU vastgelegde waarden,

A. overwegende dat de EU berust op de in artikel 2 VEU vastgelegde waarden,

namelijk eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid en de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, waaronder de rechten van personen die tot minderheden behoren; overwegende dat deze waarden **tot uiting komen in de in het Handvest beschreven grondrechten, zoals gelijkheid van vrouwen en mannen, non-discriminatie en het recht op collectieve onderhandelingen en collectieve actie, in overeenstemming met het EU-recht en nationale wetten en praktijken, en dat deze waarden verankerd zijn in internationale mensenrechtenverdragen; overwegende dat de eerbiediging van deze gedeelde waarden de grondslag vormt van de rechten die de inwoners van de EU genieten;**

namelijk eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid en de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, waaronder de rechten van personen die tot minderheden behoren; overwegende dat **de lidstaten** deze waarden **delen en dat deze waarden verankerd zijn in internationale mensenrechtenverdragen; overwegende dat democratie, de rechtsstaat en grondrechten waarden zijn die elkaar versterken en die, als ze ondermijnd worden, een systemische bedreiging vormen voor de rechten en vrijheden van alle mensen in de EU;**

Amendement 14

Ontwerpresolutie Overweging D

Ontwerpresolutie

D. overwegende dat de conditionaliteitsverordening de **EU** de mogelijkheid geeft om evenredige financiële maatregelen vast te stellen om **haar financiële belangen** te beschermen **wanneer** schendingen van de rechtsstaat in een lidstaat het goed financieel beheer van de **EU-begroting** aantasten of ernstig dreigen aan te tasten; overwegende dat de verordening werd aangenomen als onderdeel van het pakket voor het meerjarig financieel kader (MFK) 2021-2027, na lange en moeizame onderhandelingen tussen de medewetgevers, met name als gevolg van pogingen van sommige lidstaten om de onderhandelingen over het MFK te koppelen aan de onderhandelingen over het conditionaliteitsmechanisme voor de rechtsstaat; overwegende dat de verordening sinds de inwerkingtreding

Amendement

D. overwegende dat de conditionaliteitsverordening de **Raad** de mogelijkheid geeft om, **op basis van een voorstel van de Commissie en met kennisgeving aan het Parlement,** evenredige financiële maatregelen vast te stellen om **de begroting van de EU** te beschermen **tegen** schendingen van de **beginselen van de** rechtsstaat in een lidstaat **die** het goed financieel beheer van de **EU of de financiële belangen van de EU** aantasten of ernstig dreigen aan te tasten; overwegende dat de verordening werd aangenomen als onderdeel van het pakket voor het meerjarig financieel kader (MFK) 2021-2027, na lange en moeizame onderhandelingen tussen de medewetgevers, met name als gevolg van pogingen van sommige lidstaten om de onderhandelingen over het MFK te koppelen aan de onderhandelingen over het

ervan op 1 januari 2021 voor alle lidstaten bindend is;

conditionaliteitsmechanisme voor de rechtsstaat; overwegende dat de verordening sinds de inwerkingtreding ervan op 1 januari 2021 voor alle lidstaten bindend is; ***overwegende dat er in het MFK 2028-2034 voor moet worden gezorgd dat elk nieuw mechanisme wordt ontworpen op een wijze die in overeenstemming is met de conditionaliteit met betrekking tot de rechtsstaat;***

Amendement 15

Ontwerpresolutie Overweging F bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

F bis. overwegende dat grondwetswijzigingen die de onafhankelijkheid van de media en de vrijheid van meningsuiting verzwakken of het systeem van checks-and-balances ondermijnen, een directe bedreiging vormen voor de in artikel 2 VEU vastgelegde waarden en concrete gevolgen hebben voor de bescherming van de begroting van de Unie doordat zij de randvoorwaarden voor het transparante toezicht op de EU-middelen verslechteren;

Amendement 16

Ontwerpresolutie Overweging F ter (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

F ter. overwegende dat de conditionaliteitsverordening in december 2022 voor het eerst van toepassing werd op Hongarije, wat leidde tot een schorsing van de uitbetaling van 6,3 miljard EUR aan cohesiefondsen en een verbod op het aangaan van nieuwe juridische verplichtingen met Hongaarse trusts van

openbaar belang of entiteiten die eigenaar zijn van dergelijke trusts van openbaar belang, als gevolg van systemische schendingen van de beginselen van de rechtsstaat die de EU-begroting en de financiële belangen van de EU in gevaar konden brengen, met inbegrip van beperkingen van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en het openbaar ministerie, en risico's in verband met corruptie en tekortkomingen met betrekking tot de uitvoering van EU-middelen, met name wat betreft overheidsopdrachten en de rol van bovengenoemde trusts van openbaar belang;

Amendement 17

Ontwerpresolutie Overweging G

Ontwerpresolutie

G. overwegende dat de Commissie in januari 2024 overeenkomstig artikel 9 van de conditionaliteitsverordening een verslag heeft gepubliceerd om de balans op te maken van de toepassing van de wetgeving; overwegende dat de analyse van de Commissie van het enige beschikbare geval de doeltreffendheid van de genomen beschermingsmaatregelen en het potentieel ervan voor de toekomst heeft bevestigd, maar dat de Commissie heeft vastgesteld dat het te vroeg was om definitieve conclusies te trekken en dat mogelijke verbeteringen beter in kaart konden worden gebracht op basis van een uitgebreidere besluitvormingspraktijk;

Amendement

G. overwegende dat de Commissie in januari 2024 overeenkomstig artikel 9 van de conditionaliteitsverordening een verslag heeft gepubliceerd om de balans op te maken van de toepassing van de wetgeving; overwegende dat de analyse van de Commissie van het enige beschikbare geval de doeltreffendheid van de genomen beschermingsmaatregelen en het potentieel ervan voor de toekomst heeft bevestigd, maar dat de Commissie heeft vastgesteld dat het te vroeg was om definitieve conclusies te trekken en dat mogelijke verbeteringen beter in kaart konden worden gebracht op basis van een uitgebreidere besluitvormingspraktijk; ***overwegende dat de door de Commissie uitgevoerde evaluatie uitwijst dat de tijdslimieten voor de Commissie in het kader van de conditionaliteitsverordening weinig flexibiliteit bieden en in bepaalde fasen bijzonder moeilijk haalbaar zijn; overwegende dat in het verslag over Hongarije de geboekte vooruitgang in het***

kader van de conditionaliteitsverordening uitvoerig wordt geprezen, maar onvoldoende wordt benadrukt in hoeverre de uitdagingen nog niet zijn verholpen;

Amendement 18

Ontwerpresolutie Overweging I

Ontwerpresolutie

I. overwegende dat dit verslag tot doel heeft de uitvoering van de conditionaliteitsverordening onder de loep te nemen, overeenkomstig de rol van het Parlement zoals vastgelegd in de verordening, door te wijzen op de voordelen en tekortkomingen van de toepassing ervan en door aanbevelingen te doen voor de toekomstige uitvoering ervan;

Amendement

I. overwegende dat dit verslag tot doel heeft de uitvoering van de conditionaliteitsverordening onder de loep te nemen, overeenkomstig de rol van het Parlement zoals vastgelegd in de verordening, door te wijzen op de voordelen en tekortkomingen van de toepassing ervan en door aanbevelingen te doen voor de toekomstige uitvoering ervan, *en door de samenhang en de doeltreffendheid van het conditionaliteitsregime samen met andere instrumenten in de toolbox voor de rechtsstaat te beoordelen, zoals de verordening gemeenschappelijke bepalingen en de “supermijlpalen” met betrekking tot de rechtsstaat in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit;*

Amendement 19

Ontwerpresolutie Paragraaf 3

Ontwerpresolutie

3. is ingenomen met de bevestiging door het HvJ-EU dat de eerbiediging van de in artikel 2 VEU verankerde waarden een continue verplichting is *na toetreding tot de EU* en een voorwaarde om alle uit het EU-lidmaatschap voortvloeiende rechten en voordelen te genieten, met inbegrip van toegang tot EU-middelen; verzoekt de Commissie dit punt onder de

Amendement

3. is ingenomen met de bevestiging door het HvJ-EU dat de eerbiediging van de in artikel 2 VEU verankerde waarden een continue verplichting is *van alle lidstaten* en een voorwaarde om alle uit het EU-lidmaatschap voortvloeiende rechten en voordelen te genieten, met inbegrip van toegang tot EU-middelen; verzoekt de Commissie dit punt onder de aandacht te

aandacht te brengen in haar communicatie- en handhavingsactiviteiten;

brengen in haar communicatie- en handhavingsactiviteiten^{1 bis}; **benadrukt dat hier vaker op moet worden gewezen, aangezien dat de geloofwaardigheid van de Unie versterkt, en benadrukt dat ook de gevolgen van niet-naleving consequent moeten worden benadrukt;**

^{1 bis} Non-regressiebeginsel; conclusie van advocaat-generaal Campos Sánchez-Bordona van 2 december 2021 in zaak C-156/21, Hongarije/Europees Parlement en Raad van de Europese Unie, ECLI:EU:C:2021:974, punt 214.

Amendement 20

Ontwerpresolutie Paragraaf 3 bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

3 bis. is ingenomen met het feit dat het HvJ-EU heeft benadrukt dat de EU-begroting een belangrijk instrument is voor de verwezenlijking van het in artikel 2 VEU verankerde solidariteitsbeginsel, dat een van de grondbeginselen van de EU is^{1 bis}; wijst erop dat solidariteit wordt bereikt door het delen van financiële middelen en gebaseerd is op wederzijds vertrouwen tussen de lidstaten, hetgeen veronderstelt dat elke lidstaat de gemeenschappelijke middelen op verantwoorde wijze gebruikt en zich blijft inzetten voor het nakomen van zijn verplichtingen uit hoofde van het EU-recht, met inbegrip van de handhaving van de in artikel 2 VEU verankerde waarden, met name de rechtsstaat;

^{1 bis} Zaak C-156/21, reeds aangehaald, punt 129.

Amendement 21

Ontwerpresolutie Paragraaf 4

Ontwerpresolutie

4. benadrukt dat **deze financieringsinstrumenten** niet mogen worden beschouwd als vervanging van de op het Verdrag gebaseerde mechanismen ter bescherming van de in artikel 2 VEU verankerde waarden, en herinnert eraan dat de opschorting van de stemrechten op grond van artikel 7, lid 2, VEU een optie blijft in geval van aanhoudende en ernstige schendingen van de rechtsstaat;

Amendement

4. benadrukt dat **de conditionaliteitsverordening en andere begrotingsinstrumenten** niet mogen worden beschouwd als vervanging van de op het Verdrag gebaseerde mechanismen ter bescherming van de in artikel 2 VEU verankerde waarden, en herinnert eraan dat de opschorting van de **rechten die voortvloeien uit de toepassing van de Verdragen, met inbegrip van maar niet beperkt tot de** stemrechten op grond van artikel 7, lid 2, VEU, een optie blijft in geval van aanhoudende en ernstige schendingen van de rechtsstaat, **en dat dit mechanisme daarom de procedure van artikel 7 VEU niet “omzeilt”, maar moet worden gezien als een aanvulling daarop;**

Amendement 22

Ontwerpresolutie Paragraaf 5

Ontwerpresolutie

5. herinnert eraan dat de “toolbox voor de rechtsstaat” van de Commissie de afgelopen tien jaar aanzienlijk is geëvolueerd, met de opname van meerdere instrumenten ter bescherming van de rechtsstaat, waaronder het jaarlijkse verslag over de rechtsstaat dat alle 27 lidstaten bestrijkt, de horizontale randvoorwaarde van het Handvest in het kader van de verordening gemeenschappelijke bepalingen, en de zogenaamde supermijlpalen met betrekking tot de rechtsstaat in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit;

Amendement

5. herinnert eraan dat de “toolbox voor de rechtsstaat” van de Commissie de afgelopen tien jaar aanzienlijk is geëvolueerd, met de opname van meerdere instrumenten ter bescherming van de rechtsstaat, waaronder het jaarlijkse verslag over de rechtsstaat dat alle 27 lidstaten bestrijkt, de horizontale randvoorwaarde van het Handvest in het kader van de verordening gemeenschappelijke bepalingen, en de zogenaamde supermijlpalen met betrekking tot de rechtsstaat in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit; **onderstreept dat de ontwikkeling van de toolbox weliswaar voor enige vooruitgang heeft gezorgd,**

maar nog niet voldoende tastbare resultaten heeft opgeleverd, voornamelijk vanwege de beperkte politieke wil om de toolbox optimaal te benutten;

Amendement 23

Ontwerpresolutie Paragraaf 6

Ontwerpresolutie

6. benadrukt dat het conditionaliteitsregime van budgettaire aard is, aangezien het tot doel heeft een goed financieel beheer van EU-middelen en de financiële belangen van de EU te waarborgen, en alleen van toepassing is wanneer een schending van de rechtsstaat gevolgen heeft of dreigt te hebben voor de EU-begroting; benadrukt dat dit verschilt van *de procedure van artikel 7 VEU, waarmee ernstige en aanhoudende schendingen van de in artikel 2 VEU vastgelegde waarden worden bestraft*;

Amendement

6. benadrukt dat het conditionaliteitsregime van budgettaire aard is, aangezien het tot doel heeft een goed financieel beheer van EU-middelen en de financiële belangen van de EU te waarborgen, en alleen van toepassing is wanneer een schending van de rechtsstaat gevolgen heeft of dreigt te hebben voor de EU-begroting; benadrukt dat dit verschilt van *artikel 7, leden 1 en 2 VEU, die betrekking hebben op situaties waarin er een duidelijk gevaar bestaat voor een ernstige schending of een ernstige en aanhoudende schending van de in artikel 2 VEU vastgelegde waarden, zodat de EU dergelijke risico's kan onderkennen en erop kan reageren, onder meer door aanbevelingen te doen aan de betrokken lidstaat op grond van artikel 7, lid 1, VEU en, in voorkomend geval, door sancties vast te stellen op grond van artikel 7, leden 2 en 3 VEU*;

Amendement 24

Ontwerpresolutie Paragraaf 7

Ontwerpresolutie

7. onderstreept dat inbreukprocedures uit hoofde van *artikel 258 VWEU* en artikel 6 van het Financieel Reglement aanvullende instrumenten blijven voor systematische schendingen van de waarden

Amendement

7. onderstreept dat inbreukprocedures uit hoofde van *de artikelen 258 en 260 VWEU* en artikel 6 van het Financieel Reglement aanvullende instrumenten blijven voor systematische

van artikel 2 VEU;

schendingen van de waarden van artikel 2 VEU; **merkt bovendien op dat met het hangende arrest in zaak C-769/22, Commissie/Hongarije artikel 2 VEU als autonome rechtsgrondslag zou kunnen worden aangewezen, waardoor de inbreukprocedures zouden worden versterkt;**

Amendement 25

Ontwerpresolutie Paragraaf 8

Ontwerpresolutie

8. **prijst** de arresten van het HvJ-EU van 16 februari 2022 in de zaken C-156/21 en C-157/21, **waarbij** de beroepen van Hongarije en Polen tot nietigverklaring van de conditionaliteitsverordening volledig zijn verworpen en de geldigheid, rechtsgrondslag en verenigbaarheid van de verordening met het Verdrag, alsook de bevoegdheden van de EU op het gebied van de rechtsstaat in de lidstaten ondubbelzinnig zijn bevestigd;

Amendement

8. **merkt op dat in** de arresten van het HvJ-EU van 16 februari 2022 in de zaken C-156/21 en C-157/21 de beroepen van Hongarije en Polen tot nietigverklaring van de conditionaliteitsverordening volledig zijn verworpen en de geldigheid, rechtsgrondslag en verenigbaarheid van de verordening met het Verdrag, alsook de bevoegdheden van de EU op het gebied van de rechtsstaat in de lidstaten ondubbelzinnig zijn bevestigd; **merkt voorts op dat het HvJ-EU in diezelfde arresten heeft bevestigd dat in artikel 2 VEU vastgelegde waarden juridisch bindende verplichtingen voor de lidstaten bevatten;**

Amendement 26

Ontwerpresolutie Paragraaf 9

Ontwerpresolutie

9. neemt kennis van de aanvullende verduidelijkingen ten aanzien van het proces die de Commissie heeft verstrekt in de richtsnoeren van 2022 over de conditionaliteitsverordening, en van de evaluatie van de praktische toepassing ervan in het toepassingsverslag van de

Amendement

9. neemt kennis van de aanvullende verduidelijkingen ten aanzien van het proces die de Commissie heeft verstrekt in de richtsnoeren van 2022 over de conditionaliteitsverordening, en van de evaluatie van de praktische toepassing ervan in het toepassingsverslag van de

Commissie van 2024; betreurt echter dat de *richtsnoeren meer dan een jaar na de inwerkingtreding van de verordening zijn vastgesteld en dat dit heeft bijgedragen tot een feitelijke vertraging van de toepassing ervan;*

Commissie van 2024; betreurt echter dat de *Commissie de toepassing van de conditionaliteitsverordening na de inwerkingtreding ervan meer dan een jaar onrechtmatig heeft opgeschort, waarbij zij de conclusies van de Europese Raad heeft gevolgd die onverenigbaar waren met de conditionaliteitsverordening en die niet bindend waren voor de Commissie; spreekt nogmaals zijn teleurstelling uit dat de Commissie richtsnoeren heeft vastgesteld voor de toepassing van de conditionaliteitsverordening terwijl de noodzaak van dergelijke richtsnoeren niet is aangetoond;*

Amendement 27

Ontwerpresolutie Paragraaf 10 bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

10 bis. merkt op dat de conditionaliteitsverordening het enige instrument is in het kader waarvan moet worden beoordeeld of er andere instrumenten zijn die de financiële belangen van de EU effectiever kunnen beschermen tegen schendingen van de beginselen van de rechtsstaat; is van mening dat het nuttig zou kunnen zijn na te denken over de praktische relevantie en evenredigheid van deze vereiste bij de uitvoering ervan;

Amendement 28

Ontwerpresolutie Paragraaf 10 ter (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

10 ter. merkt op dat de lidstaten weliswaar verschillende nationale identiteiten en tradities hebben, maar dat de rechtsstaat een waarde is die de EU en de lidstaten

gemeen hebben en die tot de grondslagen van de Unie en van haar rechtsorde behoort^{1 bis}; merkt op dat de rechtsstaat kan worden gedefinieerd aan de hand van zes beginselen, zoals bevestigd door het HvJ-EU en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en ontwikkeld door de Raad van Europa, namelijk: i) legaliteit, hetgeen een transparant, controleerbaar, democratisch en pluralistisch wetgevingsproces impliceert, ii) rechtszekerheid, iii) verbod op willekeur van de uitvoerende macht, iv) effectieve rechtsbescherming, met inbegrip van toegang tot de rechter, door onafhankelijke en onpartijdige rechters, met doeltreffende rechterlijke toetsing, ook ten aanzien van de grondrechten, v) scheiding der machten en vi) gelijkheid voor de wet;

^{1 bis} Zaak C-156/21, reeds aangehaald, punt 128.

Amendement 29

Ontwerpresolutie Paragraaf 11

Ontwerpresolutie

11. merkt op dat potentiële schendingen van de rechtsstaat onder de aandacht van de Commissie worden gebracht via een brede empirische basis, waaronder verslagen van het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF), het Europees Openbaar Ministerie (EOM) en de Rekenkamer, alsook meldingen van maatschappelijke organisaties, bedrijven en klokkenluiders; betreurt ten eerste het gebrek aan transparantie met betrekking tot beoordelingen van de Commissie die niet leiden tot het voorstellen van maatregelen of die leiden tot de keuze van een ander instrument;

Amendement

11. merkt op dat potentiële schendingen van de rechtsstaat onder de aandacht van de Commissie worden gebracht via een brede empirische basis, waaronder **de resoluties van het Parlement**, verslagen van het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF), het Europees Openbaar Ministerie (EOM) en de Rekenkamer, alsook meldingen van maatschappelijke organisaties, bedrijven en klokkenluiders; betreurt ten eerste het gebrek aan transparantie met betrekking tot beoordelingen van de Commissie die niet leiden tot het voorstellen van maatregelen of die leiden tot de keuze van een ander

instrument;

Amendement 30

Ontwerpresolutie

Paragraaf 12

Ontwerpresolutie

12. merkt op dat tot op heden slechts een zeer beperkt aantal belanghebbenden gebruik heeft gemaakt van het standaardklachtenformulier van de Commissie dat als bijlage bij de richtsnoeren van 2022 is gevoegd; beveelt aan dat de Commissie klachten in elke schriftelijke vorm aanvaardt; dringt bovendien aan op de oprichting van een vertrouwelijk meldingsportaal waarmee belanghebbenden niet-naleving kunnen melden, zodat er snel corrigerende maatregelen kunnen worden genomen;

Amendement

12. merkt op dat tot op heden slechts een zeer beperkt aantal belanghebbenden gebruik heeft gemaakt van het standaardklachtenformulier van de Commissie dat als bijlage bij de richtsnoeren van 2022 is gevoegd; beveelt aan dat de Commissie klachten in elke schriftelijke vorm aanvaardt, ***de ontvangst van dergelijke klachten onmiddellijk bevestigt en daaraan een duidelijk referentienummer toekent, en de klager uiterlijk één jaar na de indiening van de klacht op de hoogte brengt van de voortgang***; dringt bovendien aan op de oprichting van een vertrouwelijk meldingsportaal waarmee belanghebbenden niet-naleving kunnen melden, zodat er snel corrigerende maatregelen kunnen worden genomen; ***onderstreept dat het belangrijk is de bekendheid en zichtbaarheid van het mechanisme te vergroten; is voorts van mening dat wanneer de Commissie een klacht ontvangt, zij een meer ondersteunende en faciliterende rol zou kunnen spelen om ervoor te helpen zorgen dat klacht de nodige elementen bevat om een juiste behandeling ervan mogelijk te maken***;

Amendement 31

Ontwerpresolutie

Paragraaf 13

Ontwerpresolutie

13. betreurt dat, ondanks de

Amendement

13. betreurt dat, ondanks de

opeenvolgende zorgwekkende bevindingen in de jaarlijkse verslagen van de Commissie over de rechtsstaat, en van OLAF en het EOM, die wijzen op begrotingsrisico's in verschillende lidstaten, slechts twee formele kennisgevingen zijn verzonden en slechts in één geval maatregelen zijn genomen in het kader van de conditionaliteitsverordening;

opeenvolgende zorgwekkende bevindingen in de jaarlijkse verslagen van de Commissie over de rechtsstaat **alsook in bijdragen van maatschappelijke organisaties**, en van OLAF en het EOM, die wijzen op begrotingsrisico's in verschillende lidstaten, slechts twee formele kennisgevingen zijn verzonden en slechts in één geval maatregelen zijn genomen in het kader van de conditionaliteitsverordening; **benadrukt dat de betrokken instanties in dit verband op meer geïnstitutionaliseerde en gestructureerde wijze met elkaar moeten samenwerken om te zorgen voor een doeltreffende toepassing van de conditionaliteitsverordening; merkt in dit verband op dat ernstige bevindingen, waarvan het EOM de Commissie in 2022 met betrekking tot Polen en in 2023 met betrekking tot Slowakije in kennis heeft gesteld, niet hebben geleid tot maatregelen uit hoofde van de conditionaliteitsverordening;**

Amendement 32

Ontwerpresolutie Paragraaf 14

Ontwerpresolutie

14. benadrukt dat de conditionaliteitsverordening in alle lidstaten consequent moet worden toegepast; dringt er bij de Commissie en, in voorkomend geval, de Raad op aan snel en op volledig transparante wijze op te treden indien er een verband is gelegd tussen schendingen van de rechtsstaat en risico's voor de EU-begroting en indien de betrokken lidstaat niet optreedt om de situatie doeltreffend en duurzaam aan te pakken; benadrukt dat langdurige informele dialogen niet in de plaats mogen komen van doortastend optreden en dat politieke impasses of **chantage** moeten

Amendement

14. benadrukt dat de conditionaliteitsverordening in alle lidstaten consequent moet worden toegepast; dringt er bij de Commissie en, in voorkomend geval, de Raad op aan snel en op volledig transparante wijze op te treden indien er een verband is gelegd tussen schendingen van de rechtsstaat en risico's voor de EU-begroting en indien de betrokken lidstaat niet optreedt om de situatie doeltreffend en duurzaam aan te pakken; benadrukt dat langdurige informele dialogen niet in de plaats mogen komen van doortastend optreden en dat politieke impasses of **riskante politiek** moeten worden vermeden; **wijst er**

worden vermeden;

nogmaals op dat de rechtsstaat in geen geval mag worden beschouwd als een onderwerp waarover politieke compromissen kunnen worden gesloten;

Amendement 33

Ontwerpresolutie Paragraaf 15

Ontwerpresolutie

15. benadrukt dat de beoordelingen van de Commissie onpartijdig en eerlijk moeten zijn, rekening moeten houden met alle beschikbare feiten en dat zij de beginselen van objectiviteit, non-discriminatie en gelijkheid van de lidstaten voor de Verdragen moeten eerbiedigen; onderstreept dat bij de keuze en omvang van begrotingsbeschermingsmaatregelen het in artikel 5 van de conditionaliteitsverordening vastgelegde evenredigheidsbeginsel in acht moet worden genomen, rekening houdend met de ernst, de duur en de herhaling van de inbreuk, de medewerking van de betrokken lidstaat en het concrete financiële risico, alsook met de gevolgen voor legitieme eindontvangers en begunstigden, met name kleinere; verzoekt de Commissie de methode voor kwantitatieve risicoscores, die zij reeds intern toepast, openbaar te maken, zoals aanbevolen door de Rekenkamer;

Amendement

15. benadrukt dat de beoordelingen van de Commissie onpartijdig en eerlijk moeten zijn, rekening moeten houden met alle beschikbare feiten en dat zij de beginselen van objectiviteit, non-discriminatie en gelijkheid van de lidstaten voor de Verdragen moeten eerbiedigen; onderstreept dat bij de keuze en omvang van begrotingsbeschermingsmaatregelen het in artikel 5 van de conditionaliteitsverordening vastgelegde evenredigheidsbeginsel in acht moet worden genomen, rekening houdend met de ernst, de duur en de herhaling van de inbreuk, de medewerking van de betrokken lidstaat en het concrete financiële risico, alsook met de gevolgen voor legitieme eindontvangers en begunstigden, met name kleinere; verzoekt de Commissie de methode voor kwantitatieve risicoscores, die zij reeds intern toepast, openbaar te maken, zoals aanbevolen door de Rekenkamer; ***herinnert aan de verontrustende bevindingen van de Rekenkamer in haar Speciaal verslag 03/2024, met name dat politieke overwegingen een belangrijke rol spelen bij besluiten om middelen niet te blokkeren of vrij te geven, wat met name blijkt uit het feit dat de Commissie in het verleden geen gebruikgemaakt heeft van de conditionaliteitsverordening ten aanzien van Polen en geen gebruikgemaakt van deze verordening ten aanzien van Slowakije, zelfs niet nadat zij in het kader van andere instrumenten schendingen***

van de begrotingsregels en de rechtsstaat in die lidstaten constateerde;

Amendement 34

Ontwerpresolutie Paragraaf 16

Ontwerpresolutie

16. begrijpt dat sommige aspecten van de conditionaliteitsverordening het moeilijk maken om het mechanisme in werking te stellen, met name het vereiste om een voldoende rechtstreeks verband aan te tonen tussen schendingen van de rechtsstaat en een ernstig risico op nadelige gevolgen voor de EU-begroting; benadrukt echter dat dergelijke vereisten niet mogen worden gebruikt als rechtvaardiging voor het niet in werking stellen van het mechanisme;

Amendement

16. begrijpt dat sommige aspecten van de conditionaliteitsverordening het moeilijk maken om het mechanisme in werking te stellen, met name het vereiste om een voldoende rechtstreeks verband aan te tonen tussen schendingen van de rechtsstaat en een ernstig risico op nadelige gevolgen voor de EU-begroting; benadrukt echter dat dergelijke vereisten niet mogen worden gebruikt als rechtvaardiging voor het niet in werking stellen van het mechanisme; ***betreurt in dit verband dat de Commissie de verordening op de meest restrictieve wijze uitlegt, waardoor zelfs ernstige inbreuken die gevolgen hebben voor EU-middelen van de toepassing ervan worden uitgesloten; herhaalt dat in de verordening duidelijk wordt gesteld dat het in gevaar brengen van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en het beperken van de beschikbaarheid en effectiviteit van rechtsmiddelen, onder meer door middel van restrictieve procedurele regels en het niet uitvoeren van rechterlijke uitspraken, neerkomen op een schending van de beginselen van de rechtsstaat^{1 bis};***

^{1 bis} PB C 465 van 6.12.2022, blz. 147.

Amendement 35

Ontwerpresolutie Paragraaf 16 bis (nieuw)

16 bis. benadrukt dat zelfs wanneer tekortkomingen op het gebied van de rechtsstaat algemeen van aard zijn en het rechtssysteem van een lidstaat in zijn geheel beïnvloeden, zoals schendingen met betrekking tot de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, de doeltreffendheid van het openbaar ministerie, de hoge controle-instanties of de pluriformiteit van de media, deze tekortkomingen directe en ernstige gevolgen kunnen hebben voor de EU-begroting door het wegnemen van systemische waarborgen tegen frauduleuze en andere onwettige activiteiten; benadrukt dat het begrip “rechtstreekse gevolgen voor de EU-begroting” niet aldus mag worden uitgelegd dat het toepassingsgebied van de conditionaliteitsverordening wordt beperkt tot kwesties die specifiek verband houden met de uitvoering van de begroting, zoals wetgeving inzake openbare aanbestedingen, aangezien een dergelijke benadering actoren die te kwader trouw handelen alleen maar zou aanzetten tot een meer algemene uitholling van de waarborgen van de rechtsstaat;

Amendement 36

Ontwerpresolutie Paragraaf 16 ter (nieuw)

16 ter. herinnert eraan dat ondoeltreffende of uitgestelde samenwerking van een lidstaat met het EOM en OLAF een reden is om de conditionaliteitsverordening toe te passen; benadrukt bovendien dat er concretere vormen van samenwerking met de betrokken organen en instanties van de EU moeten worden ontwikkeld om de financiële belangen van de EU

doeltreffend te beschermen; dringt er bovendien op aan toetreding tot het EOM vast te stellen als een voorwaarde voor kandidaat-lidstaten die tot de EU willen toetreden, om te voorkomen dat lidstaten weigeren aan dit mechanisme deel te nemen;

Amendement 37

Ontwerpresolutie Paragraaf 16 quater (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

16 quater. benadrukt dat de EU, in het kader van haar inspanningen om haar financiële belangen zo efficiënt mogelijk te beschermen, is begonnen met voorbereidende werkzaamheden om haar fraudebestrijdingsstructuur te herzien, om de efficiëntie van de betrokken actoren te vergroten en dubbel werk in alle fasen van de fraudebestrijdingscyclus te voorkomen, met inbegrip van preventie, opsporing, onderzoek, correctie en de terugvordering van de betrokken bedragen; benadrukt dat deze werkzaamheden nauw moeten worden afgestemd op de uitvoering van de conditionaliteitsverordening, om de samenhang en complementariteit bij de bescherming van de EU-begroting te waarborgen;

Amendement 38

Ontwerpresolutie Paragraaf 16 quinquies (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

16 quinquies. merkt op dat volgens de evaluatie van de Commissie in 2024 de procedure in het kader van de conditionaliteitsverordening relatief snel verloopt, maar dat de tijdslimieten voor de

Commissie weinig flexibiliteit bieden en in bepaalde fasen bijzonder moeilijk haalbaar zijn; benadrukt dat, zoals in het verslag van de Commissie wordt benadrukt, de doeltreffendheid van de procedure zou kunnen worden vergroot indien de lidstaat bij het indienen van zijn opmerkingen bij de Commissie ook de eventuele standpunten van de door de maatregelen getroffen overheidsinstanties naar voren zou brengen, zodat de kwesties die aan de orde zijn en de meest doeltreffende maatregelen meer in detail zouden kunnen worden beoordeeld; benadrukt dat er, voor zover dat van belang wordt geacht, ten minste duidelijkheid moet bestaan over de wijze waarop dit vereiste moet worden begrepen en toegepast;

Amendement 39

Ontwerpresolutie Paragraaf 17

Ontwerpresolutie

17. merkt op dat de Raad heeft besloten 55 % van de begrotingsvastleggingen voor drie operationele programma's in het kader van het cohesiebeleid voor Hongarije op te schorten; wijst op de juridische analyse¹⁷ waaruit blijkt dat de systemische en aanhoudende aard van schendingen van de rechtsstaat in Hongarije had moeten leiden tot een aanzienlijk hogere opschorting van EU-financiering, teneinde de EU-begroting te beschermen in overeenstemming met het evenredigheidsbeginsel; merkt op dat de Commissie in haar herbeoordelingen van de situatie in Hongarije in december 2023 en december 2024 in beide gevallen heeft geconcludeerd dat de situatie die tot de vaststelling van maatregelen heeft geleid, niet is verholpen; verzoekt de Commissie de achteruitgang van de rechtsstaat te beoordelen en aan te pakken door ofwel aanvullende maatregelen voor te stellen

Amendement

17. merkt op dat de Raad heeft besloten 55 % van de begrotingsvastleggingen voor drie operationele programma's in het kader van het cohesiebeleid voor Hongarije op te schorten ***en het aangaan van nieuwe juridische verplichtingen met Hongaarse trusts van openbaar belang en entiteiten in het bezit van dergelijke trusts van openbaar belang, te verbieden***; wijst op de juridische analyse¹⁷ waaruit blijkt dat de systemische en aanhoudende aard van schendingen van de rechtsstaat in Hongarije had moeten leiden tot een aanzienlijk hogere opschorting van EU-financiering, teneinde de EU-begroting te beschermen in overeenstemming met het evenredigheidsbeginsel; merkt op dat de Commissie in haar herbeoordelingen van de situatie in Hongarije in december 2023 en december 2024 in beide gevallen heeft geconcludeerd dat de situatie die tot de

ofwel bestaande maatregelen te *actualiseren*;

vaststelling van maatregelen heeft geleid, niet is verholpen; verzoekt de Commissie de achteruitgang van de rechtsstaat te beoordelen en aan te pakken door ofwel aanvullende maatregelen voor te stellen ofwel bestaande maatregelen *aan te passen aan de bovengenoemde juridische analyse*;

¹⁷ Studie op verzoek van Daniel Freund, **Parlementslid in de** Verts/ALE-Fractie — Lane Scheppele, K., Kelemen, R. D., Morijn, J., “Freezing all EU funds to Hungary: A legal analysis of why a 100 % suspension is “proportionate” and “appropriate” under Regulation 2020/2092 on a general regime of conditionality for the protection of the Union budget”, mei 2022.

¹⁷ Studie op verzoek van Daniel Freund, **EP-lid** Verts/ALE-Fractie: Lane Scheppele, K., Kelemen, R. D., Morijn, J., “Freezing all EU funds to Hungary: A legal analysis of why a 100 % suspension is “proportionate” and “appropriate” under Regulation 2020/2092 on a general regime of conditionality for the protection of the Union budget”, mei 2022.

Amendement 40

Ontwerpresolutie Paragraaf 20

Ontwerpresolutie

20. herinnert eraan dat in de conditionaliteitsverordening uitdrukkelijk is bepaald dat zij een aanvulling vormt op bestaande begrotingsbeschermingsinstrumenten en moet worden toegepast “bij gevallen waarin de Uniebegroting niet effectiever kan worden beschermd middels andere in Uniewetgeving vervatte procedures”; betreurt de interpretatie van de Commissie dat op basis van deze formulering dit instrument alleen als laatste redmiddel mag worden gebruikt; stelt met bezorgdheid vast dat het toezicht op de rechtsstaat binnen de Commissie verdeeld is over verschillende diensten, wat soms leidt tot inconsistente en vertraagde maatregelen;

Amendement

20. herinnert eraan dat in de conditionaliteitsverordening uitdrukkelijk is bepaald dat zij een aanvulling vormt op bestaande begrotingsbeschermingsinstrumenten en moet worden toegepast “bij gevallen waarin de Uniebegroting niet effectiever kan worden beschermd middels andere in Uniewetgeving vervatte procedures”; betreurt de interpretatie van de Commissie dat op basis van deze formulering dit instrument alleen als laatste redmiddel mag worden gebruikt; stelt met bezorgdheid vast dat het toezicht op de rechtsstaat binnen de Commissie verdeeld is over verschillende diensten, wat soms leidt tot inconsistente en vertraagde maatregelen *of zelfs tot het uitblijven van maatregelen*;

Amendement 41

Ontwerpresolutie Paragraaf 21

Ontwerpresolutie

21. vindt het onduidelijk hoe de conditionaliteitsverordening zich in de praktijk verhoudt tot andere instrumenten in de toolbox voor de rechtsstaat, met name de horizontale randvoorwaarde van het Handvest in het kader van de verordening gemeenschappelijke bepalingen en de met de rechtsstaat verband houdende “supermijlpalen” in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit; betreurt dat de Commissie in december 2023 oordeelde dat Hongarije had voldaan aan de horizontale randvoorwaarde inzake de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, en tegelijkertijd de krachtens de conditionaliteitsverordening opgelegde maatregelen handhaafde; onderstreept dat dit gebrek aan samenhang de democratische controle op de toepassing ervan belemmert;

Amendement

21. vindt het onduidelijk hoe de conditionaliteitsverordening zich in de praktijk verhoudt tot andere instrumenten in de toolbox voor de rechtsstaat, met name de horizontale randvoorwaarde van het Handvest in het kader van de verordening gemeenschappelijke bepalingen en de met de rechtsstaat verband houdende “supermijlpalen” in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit; betreurt dat de Commissie in december 2023 oordeelde dat Hongarije had voldaan aan de horizontale randvoorwaarde inzake de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, en tegelijkertijd de krachtens de conditionaliteitsverordening opgelegde maatregelen handhaafde; ***merkt daarnaast op dat bijvoorbeeld in Polen bepaalde middelen niet zijn vrijgegeven omdat niet aan een horizontale randvoorwaarde was voldaan of omdat “supermijlpalen” niet waren bereikt, terwijl niet is gedocumenteerd waarom de conditionaliteitsverordening niet was toegepast***; onderstreept dat dit gebrek aan samenhang de democratische controle op de toepassing ervan belemmert; ***herhaalt zijn standpunt dat het besluit van de Commissie onwettig is, zoals aangevoerd in de lopende procedure van het Parlement tegen de Commissie in zaak C-225/24, met name vanwege de schending van meerdere materiële bepalingen van de verordening gemeenschappelijke bepalingen, en van de verplichting van de Commissie om haar besluit te motiveren, alsmede vanwege haar misbruik van bevoegdheid in de vorm van een politieke compromis in ruil voor de opheffing door Hongarije van zijn veto tegen bepaalde dringende besluiten waarvoor unanimiteit in de Europese Raad vereist was***;

Amendement 42

Ontwerpresolutie Paragraaf 23

Ontwerpresolutie

23. ***waarschuwt dat de overheveling of herschikking van bevroren kredieten naar andere programma's of doelstellingen een signaal is voor regeringen die zich niet aan de regels houden dat verliezen elders kunnen worden gecompenseerd***; dringt er daarom bij de Commissie op aan geen gehoor te geven aan verzoeken tot overschrijving naar andere programma's of andere prioriteiten binnen hetzelfde programma die zouden leiden tot omzeiling van opschortingen in het kader van de conditionaliteitsverordening; verzoekt de Commissie het Parlement de volledige tekst van een dergelijk verzoek tot overschrijving toe te zenden, zodat er, voordat de Commissie een besluit neemt, democratische controle kan plaatsvinden en niet pas achteraf;

Amendement

23. ***benadrukt dat overschrijvingen, wijzigingen van programma's of herschikkingen, met inbegrip van vastleggingen en betalingen, niet mogen worden gebruikt ter compensatie van de maatregelen op grond van de conditionaliteitsverordening of de verordening gemeenschappelijke bepalingen***; dringt er daarom bij de Commissie op aan geen gehoor te geven aan verzoeken tot overschrijving naar andere programma's of andere prioriteiten binnen hetzelfde programma die zouden leiden tot omzeiling van opschortingen in het kader van de conditionaliteitsverordening ***en de verordening gemeenschappelijke bepalingen***; verzoekt de Commissie het Parlement de volledige tekst van een dergelijk verzoek tot overschrijving toe te zenden, zodat er, voordat de Commissie een besluit neemt, democratische controle kan plaatsvinden en niet pas achteraf; ***herinnert aan de toezegging die de Commissie tijdens de goedkeuring van het herziene cohesiebeleid heeft gedaan om ervoor te zullen zorgen dat de nieuwe flexibiliteitsmechanismen niet kunnen worden gebruikt om maatregelen te omzeilen die zijn vastgesteld in het kader van de conditionaliteitsverordening of de verordening gemeenschappelijke bepalingen***; verzoekt de Commissie en de lidstaten deze toezegging in de praktijk volledig na te komen, om het afschrikkende effect en de integriteit van het conditionaliteitskader voor de rechtsstaat te behouden; benadrukt dat de hierboven bedoelde overschrijvingen juridisch gezien als ontoelaatbaar moeten

*worden beschouwd; verzoekt de
Commissie ervoor te zorgen dat in dit
verband juridische waarborgen worden
ingebouwd, ook in het kader van het MFK
2028-2034;*

Amendement 43

Ontwerpresolutie Paragraaf 23 bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

*23 bis. verwelkomt het voorstel van de
Commissie om de koppeling van de
aanbevelingen in het verslag over de
rechtsstaat en de financiële steun in het
kader van het MFK 2028-2034 te
versterken en de blauwdruk voor
“hervormingen in ruil voor middelen” die
in het kader van de herstel- en
veerkrachtfaciliteit voor de periode na
COVID-19 is ontwikkeld, op meer
gebieden toe te passen, voor zover die
betrekking hebben op de rechtsstaat;
benadrukt dat de evaluatie van de
voorwaarden en benchmarks met
betrekking tot de rechtsstaat in het kader
van het MFK 2028-2034 gebaseerd moet
zijn op onpartijdige inhoudelijke expertise
en niet op politieke afspraken, en dat deze
doelstelling moet worden gewaarborgd en
beschermd in de procedure voor het
uitvoeren van die evaluatie en het trekken
van passende conclusies uit de resultaten
daarvan; merkt in dit verband op dat
besluiten die gericht zijn tot de lidstaten
en die betrekking hebben op naleving van
de beginselen van de rechtsstaat en de
grondrechten niet door de Raad maar
door de Commissie als hoedster van de
Verdragen moeten worden vastgesteld,
aangezien de Raad huiverig kan zijn
maatregelen te nemen die nadelige
gevolgen zouden hebben voor de lidstaten;
wijst erop dat de procedure voor de
vaststelling van gedelegeerde handelingen
de Commissie in staat stelt snel op te*

treden terwijl de politieke controle door het Parlement en de Raad wordt gehandhaafd;

Amendement 44

Ontwerpresolutie Paragraaf 25

Ontwerpresolutie

25. bevestigt nogmaals dat het Parlement zijn toezichhoudende rol met betrekking tot de uitvoering van de conditionaliteitsverordening heel serieus neemt; erkent dat de Commissie heeft voldaan aan haar wettelijke verplichting om het Parlement onmiddellijk in kennis te stellen van voorgestelde, vastgestelde of opgeheven maatregelen; betreurt dat de Commissie slechts het absolute minimum aan informatie heeft verstrekt, zonder belangrijke details, en zelfs na een verzoek van het Parlement de volledige documentatie niet heeft gedeeld; benadrukt dat tijdige, alomvattende en proactieve informatie-uitwisseling van essentieel belang is om het Parlement in staat te stellen zijn verantwoordelijkheden op het gebied van begroting en toezicht doeltreffend uit te oefenen;

Amendement

25. bevestigt nogmaals dat het Parlement zijn toezichhoudende rol met betrekking tot de uitvoering van de conditionaliteitsverordening heel serieus neemt ***en herinnert eraan dat de Commissie het Parlement krachtens artikel 8 van de verordening onmiddellijk in kennis moet stellen van alle maatregelen die overeenkomstig de artikelen 5, 6 en 7 van de verordening worden voorgesteld, vastgesteld of ingetrokken***; erkent dat de Commissie heeft voldaan aan haar wettelijke verplichting om het Parlement onmiddellijk in kennis te stellen van voorgestelde, vastgestelde of opgeheven maatregelen; betreurt dat de Commissie slechts het absolute minimum aan informatie heeft verstrekt, zonder belangrijke details, en zelfs na een verzoek van het Parlement de volledige documentatie niet heeft gedeeld; benadrukt dat tijdige, alomvattende en proactieve informatie-uitwisseling van essentieel belang is om het Parlement in staat te stellen zijn verantwoordelijkheden op het gebied van begroting en toezicht doeltreffend uit te oefenen;

Amendement 45

Ontwerpresolutie Paragraaf 27

Ontwerpresolutie

Amendement

27. dringt er bij de Commissie op aan overeenstemming te bereiken over een beveiligd communicatiekanaal om de toegang tot dergelijke informatie voor de verantwoordelijke organen van het Parlement te waarborgen, met inachtneming van de vertrouwelijkheid ervan;

Schrappen

Amendement 46

**Ontwerpresolutie
Paragraaf 28 bis (nieuw)**

Ontwerpresolutie

Amendement

28 bis. is meer in het algemeen van oordeel dat de interinstitutionele dialoog en de samenwerking met betrekking tot de rechtsstaat op EU-niveau moeten worden versterkt; betreurt het dat de Commissie en de Raad tot dusver afwijzend hebben gereageerd op het aanbod van het Parlement om een interinstitutioneel akkoord over de democratie, de rechtsstaat en de grondrechten te sluiten; spreekt nogmaals zijn bereidheid uit om de besprekingen over dit akkoord te hervatten;

Amendement 47

**Ontwerpresolutie
Paragraaf 28 ter (nieuw)**

Ontwerpresolutie

Amendement

28 ter. herinnert eraan dat, overeenkomstig artikel 9 van de conditionaliteitsverordening, de Commissie uiterlijk op 12 januari 2024 bij het Parlement en de Raad een verslag moest indienen over de toepassing van de verordening, met name over de effectiviteit van de vastgestelde maatregelen; merkt op dat de Commissie naar behoren verslag heeft uitgebracht;

dringt er bij de Commissie op aan om, aangezien het de bedoeling is dat de verordening voor onbepaalde duur van toepassing is, eenmaal per jaar een dergelijk verslag in te dienen;

Amendement 48

Ontwerpresolutie Paragraaf 29

Ontwerpresolutie

29. herinnert aan de specifieke bepalingen in de conditionaliteitsverordening en de richtsnoeren van 2022 die de EU verplichten de legitieme belangen van eindontvangers en begunstigden te beschermen tegen de financiële gevolgen van sancties die aan hun regeringen zijn opgelegd; wijst met name op de verplichting van de lidstaten waarop maatregelen uit hoofde van de verordening van toepassing zijn, om alle toezeggingen aan eindontvangers en begunstigden te blijven nakomen;

Amendement

29. herinnert aan de specifieke bepalingen in de conditionaliteitsverordening en de richtsnoeren van 2022 die de EU verplichten de legitieme belangen van eindontvangers en begunstigden te beschermen tegen de financiële gevolgen van sancties die aan hun regeringen zijn opgelegd; ***uit zijn bezorgdheid over het feit dat de opschorting van EU-middelen kan worden misbruikt als politiek wapen tegen het maatschappelijk middenveld en lokale overheden;*** wijst met name op de verplichting van de lidstaten waarop maatregelen uit hoofde van de verordening van toepassing zijn, om alle toezeggingen aan eindontvangers en begunstigden te blijven nakomen;

Amendement 49

Ontwerpresolutie Paragraaf 30

Ontwerpresolutie

30. betreurt dat de beoogde waarborgen in de praktijk grotendeels theoretisch blijven, aangezien de procedures voor rechtstreekse betaling of herrotering van middelen omslachtig zijn en er zelden met de eindontvangers en begunstigden wordt gecommuniceerd; erkent dat er op EU-niveau meer moet worden gedaan om de

Amendement

30. betreurt dat de beoogde waarborgen in de praktijk grotendeels theoretisch blijven, aangezien de procedures voor rechtstreekse betaling of herrotering van middelen omslachtig zijn en er zelden met de eindontvangers en begunstigden wordt gecommuniceerd; ***verwelkomt het voornemen van de Commissie om in haar***

bescherming van de legitieme belangen van eindontvangers en begunstigden te verbeteren en hun toegang tot EU-financiering te waarborgen;

voorstel voor het MFK 2028-2034 de bescherming van eindontvangers en begunstigden te versterken; onderstreept echter dat deze toezegging in de praktijk moet worden omgezet in doeltreffende waarborgen, en benadrukt dat, gezien de in het huidige kader geconstateerde tekortkomingen, duidelijke en concrete mechanismen moeten worden vastgesteld om ervoor te zorgen dat begunstigden daadwerkelijk worden beschermd; uit zijn bezorgdheid dat de voorgestelde structuur van het MFK 2028-2034 het nog moeilijker zou kunnen maken om eindontvangers en begunstigden te beschermen, doordat de regeringen van de lidstaten meer controle zouden krijgen over het beheer van EU-middelen; erkent dat er op EU-niveau meer moet worden gedaan om de bescherming van de legitieme belangen van eindontvangers en begunstigden te verbeteren en hun toegang tot EU-financiering te waarborgen; neemt kennis van artikel 15, lid 4, van het ontwerp van FNRP-verordening en benadrukt dat er een verplichting moet gelden om de bedragen van de vrijmakingen in het kader van het conditionaliteitsregime beschikbaar te stellen voor gebruik in het kader van andere instrumenten of programma's van de EU die onder direct of indirect beheer worden uitgevoerd, met name die welke de Europese democratie, het maatschappelijk middenveld, de waarden van de EU of de bestrijding van corruptie ondersteunen, en in ieder geval deels binnen de lidstaat waar de schending van de rechtsstaat plaatsvond;

Amendement 50

Ontwerpresolutie Paragraaf 31

Ontwerpresolutie

31. stelt met bezorgdheid vast dat in

PE774.270v02-00

Amendement

31. stelt met bezorgdheid vast dat in

56/73

RR\1332931NL.docx

sommige lidstaten kleptocratische oligarchische structuren systematisch strategisch belangrijke sectoren overnemen, zoals banken, detailhandel, levensmiddelen, geneesmiddelen, bouw en technologie, hetgeen risico's kan inhouden voor de bescherming van de EU-begroting, bijvoorbeeld wanneer dergelijke structuren EU-middelen aanvragen; onderstreept het belang van het waarborgen van gelijke kansen voor alle aanvragers om toegang te krijgen tot zowel EU-financiering als onpartijdige en doeltreffende klachtenmechanismen;

sommige lidstaten kleptocratische oligarchische structuren systematisch strategisch belangrijke sectoren overnemen, zoals banken, detailhandel, levensmiddelen, geneesmiddelen, bouw en technologie, hetgeen risico's kan inhouden voor de bescherming van de EU-begroting, bijvoorbeeld wanneer dergelijke structuren EU-middelen aanvragen; onderstreept het belang van het waarborgen van gelijke kansen voor alle aanvragers om toegang te krijgen tot zowel EU-financiering als onpartijdige en doeltreffende klachtenmechanismen; ***dringt er bij de Commissie op aan om systematische audits uit te voeren van de verdeling van EU-middelen, om belangenconflicten, politieke misbruik van de middelen of ondoorzichtigheid bij de toewijzing van middelen op nationaal niveau te voorkomen;***

Amendement 51

Ontwerpresolutie Paragraaf 32

Ontwerpresolutie

32. is ***op basis van de beperkte ervaring van mening dat het conditionaliteitsregime een doeltreffend instrument is geweest*** om de financiële belangen van de EU te beschermen tegen risico's die voortvloeien uit schendingen van de rechtsstaat; dringt er ***daarom*** op aan dat de regeling van toepassing blijft op de gehele EU-begroting, met inbegrip van op prestaties gebaseerde instrumenten, zodat geen enkele uitgavenlijn van de EU aan een doeltreffend toezicht op de rechtsstaat ontsnapt; dringt er bij de Commissie op aan ervoor te zorgen dat de conditionaliteitsverordening consequent wordt toegepast op de EU-begroting, ongeacht het financieringsmodel ervan;

Amendement

32. is ***van mening dat het wellicht nog te vroeg is om definitieve uitspraken te doen over de doeltreffendheid van dit instrument als middel*** om de financiële belangen van de EU te beschermen tegen risico's die voortvloeien uit schendingen van de rechtsstaat ***en benadrukt dat het, zoals elk instrument, vatbaar is voor verbetering***; dringt er ***echter*** op aan dat de regeling van toepassing blijft op de gehele EU-begroting, met inbegrip van op prestaties gebaseerde instrumenten, zodat geen enkele uitgavenlijn van de EU aan een doeltreffend toezicht op de rechtsstaat ontsnapt; dringt er bij de Commissie op aan ervoor te zorgen dat de conditionaliteitsverordening consequent wordt toegepast op de EU-begroting,

ongeacht het financieringsmodel ervan;

Amendement 52

Ontwerpresolutie Paragraaf 34

Ontwerpresolutie

34. verzoekt de Commissie de richtsnoeren van 2022 met spoed te herzien om: het risico van verlegging of herverdeling van middelen rechtstreeks aan te pakken; een stapsgewijze methodologie te publiceren waaruit blijkt hoe de evenredigheid **wordt** berekend; een definitie op te stellen van een “voldoende rechtstreeks verband” tussen een schending van de rechtsstaat en een begrotingsrisico; duidelijker verbanden te vereisen tussen inbreuken en vastgestelde maatregelen, onder meer door middel van preciezere normen voor die inbreuken; en duidelijke oplossingen en praktische stappen te bieden voor gevallen waarin corrigerende maatregelen worden teruggedraaid;

Amendement

34. verzoekt de Commissie de richtsnoeren van 2022 met spoed te herzien om: het risico van verlegging of herverdeling van middelen rechtstreeks aan te pakken; een stapsgewijze methodologie te publiceren waaruit blijkt hoe de evenredigheid **en tevens de doeltreffendheid van corrigerende maatregelen worden geschat of** berekend; een definitie op te stellen van een “voldoende rechtstreeks verband” tussen een schending van de rechtsstaat en een begrotingsrisico, **met voorbeelden uit de praktijk**; duidelijker verbanden te vereisen tussen inbreuken en vastgestelde maatregelen, onder meer door middel van preciezere normen voor die inbreuken **en duidelijkheid over wat er nodig is voor proactieve monitoring**; en duidelijke oplossingen en praktische stappen te bieden voor gevallen waarin corrigerende maatregelen worden teruggedraaid;

Amendement 53

Ontwerpresolutie Paragraaf 35

Ontwerpresolutie

35. verzoekt de Commissie in dit verband haar interpretatie van de conditionaliteitsverordening als laatste redmiddel te herzien en er proactiever gebruik van te maken, met inbegrip van de toepassing van artikel 6, lid 4, met inachtneming van het

Amendement

35. verzoekt de Commissie in dit verband haar **beoordeling van de respectieve toegevoegde waarde en beperkingen van de verschillende instrumenten voor budgettaire conditionaliteit nader toe te lichten**, haar interpretatie van de conditionaliteitsverordening als laatste

evenredigheidsbeginsel;

redmiddel te herzien en er proactiever gebruik van te maken, met inbegrip van de toepassing van artikel 6, lid 4, met inachtneming van het evenredigheidsbeginsel;

Amendement 54

Ontwerpresolutie Paragraaf 36

Ontwerpresolutie

36. verzoekt de Commissie in haar evenredigheidsbeoordeling systematisch rekening te houden met de gevolgen voor eindbegunstigden, met name kleinere, zoals, maar niet beperkt tot, universiteiten, kleine en middelgrote ondernemingen en maatschappelijke organisaties, en deze analyse te verwerken in het dossier dat overeenkomstig artikel 8 van de conditionaliteitsverordening aan het Parlement wordt voorgelegd;

Amendement

36. verzoekt de Commissie in haar evenredigheidsbeoordeling systematisch rekening te houden met de gevolgen voor eindbegunstigden, met name kleinere, zoals, maar niet beperkt tot, universiteiten, kleine en middelgrote ondernemingen en maatschappelijke organisaties, en deze analyse te verwerken in het dossier dat overeenkomstig artikel 8 van de conditionaliteitsverordening aan het Parlement wordt voorgelegd, **waarbij ervoor moet worden gezorgd dat de vereiste veranderingen voor al deze actoren daadwerkelijk worden doorgevoerd en niet alleen in theorie**;

Amendement 55

Ontwerpresolutie Paragraaf 37

Ontwerpresolutie

37. verzoekt de Commissie na te gaan hoe zij doeltreffend kan voldoen aan haar verplichting om de legitieme financiële belangen van eindontvangers en begunstigden te beschermen, met name van eindontvangers en begunstigden die de gevolgen van tekortkomingen in de rechtsstaat ondervinden, onder meer door de relevante bepalingen van de conditionaliteitsverordening te handhaven met betrekking tot de verplichtingen van de

Amendement

37. verzoekt de Commissie na te gaan hoe zij doeltreffend kan voldoen aan haar verplichting om de legitieme financiële belangen van eindontvangers en begunstigden te beschermen, met name van eindontvangers en begunstigden die de gevolgen van tekortkomingen in de rechtsstaat ondervinden, onder meer door de relevante bepalingen van de conditionaliteitsverordening te handhaven met betrekking tot de verplichtingen van de

lidstaten om betalingen te verrichten; benadrukt dat maatregelen die worden genomen om ervoor te zorgen dat legitieme eindontvangers en begunstigden toegang kunnen blijven krijgen tot EU-financiering, de toepassing van de conditionaliteitsverordening niet mogen verzwakken; verwacht volledig bij dit proces te worden betrokken;

lidstaten om betalingen te verrichten; ***verzoekt de Commissie manieren te vinden om de betrokken fondsen onder direct beheer te brengen of beschikbaar te stellen in het kader van andere EU-instrumenten of -programma's die in direct beheer of indirect beheer worden uitgevoerd, en er in ieder geval voor te zorgen dat lokale overheden, maatschappelijke organisaties en kleine en middelgrote ondernemingen geen gevolgen ondervinden van de opschorting van financiering als gevolg van het optreden van hun nationale regering, en, indien zij tot de conclusie komt dat deze optie niet haalbaar is, de redenen voor die conclusie duidelijk toe te lichten;*** benadrukt dat maatregelen die worden genomen om ervoor te zorgen dat legitieme eindontvangers en begunstigden toegang kunnen blijven krijgen tot EU-financiering, de toepassing van de conditionaliteitsverordening niet mogen verzwakken; verwacht volledig bij dit proces te worden betrokken;

Amendement 56

Ontwerpresolutie Paragraaf 38

Ontwerpresolutie

38. verzoekt de Commissie systematische kruisverwijzingen te maken tussen inbreukprocedures en maatregelen die zijn vastgesteld krachtens artikel 6 van het Financieel Reglement en ***op handen zijnde screenings van de conditionaliteit***, zodat de lidstaten geen misbruik kunnen maken van procedurele silo's en zodat de financiële belangen van de EU worden beschermd, ongeacht het gebruikte rechtsinstrument;

Amendement

38. verzoekt de Commissie systematische kruisverwijzingen te maken tussen inbreukprocedures en maatregelen die zijn vastgesteld krachtens artikel 6 van het Financieel Reglement en ***de conditionaliteitsverordening, de verordening gemeenschappelijke bepalingen, de verordening tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit en het toekomstige conditionaliteitsregime van het MFK 2028-2034, alsook elk ander relevant instrument***, zodat de lidstaten geen misbruik kunnen maken van procedurele silo's en zodat de financiële belangen van de EU worden beschermd,

ongeacht het gebruikte rechtsinstrument;

Amendement 57

Ontwerpresolutie

Paragraaf 39

Ontwerpresolutie

39. is van mening dat corrigerende maatregelen vergezeld moeten gaan van waarborgen om indien van toepassing te voorkomen dat zich in de toekomst soortgelijke situaties voordoen;

Amendement

39. is van mening dat corrigerende maatregelen vergezeld moeten gaan van waarborgen om indien van toepassing te voorkomen dat zich in de toekomst soortgelijke situaties voordoen ***of dat de situatie op het gebied van de rechtsstaat verder achteruitgaat;***

Amendement 58

Ontwerpresolutie

Paragraaf 40

Ontwerpresolutie

40. verwacht dat de Commissie concrete maatregelen neemt om het verband tussen de aanbevelingen in haar jaarlijkse verslagen over de rechtsstaat en financiële steun uit de EU-begroting te versterken, zoals uiteengezet in de opdrachtbrieven van 2024 aan de commissarissen die verantwoordelijk zijn voor begroting en voor de rechtsstaat; verzoekt de Commissie de landspecifieke aanbevelingen uit haar jaarlijkse verslagen over de rechtsstaat om te zetten in concrete mijlpalen waaraan de lidstaten systematisch uitvoering moeten geven en die, in voorkomend geval, als bewijs moeten dienen om de activering van de conditionaliteitsverordening te rechtvaardigen;

Amendement

40. verwacht dat de Commissie concrete maatregelen neemt om het verband tussen de aanbevelingen in haar jaarlijkse verslagen over de rechtsstaat en financiële steun uit de EU-begroting te versterken, zoals uiteengezet in de opdrachtbrieven van 2024 aan de commissarissen die verantwoordelijk zijn voor begroting en voor de rechtsstaat; verzoekt de Commissie de landspecifieke aanbevelingen uit haar jaarlijkse verslagen over de rechtsstaat om te zetten in concrete mijlpalen waaraan de lidstaten systematisch uitvoering moeten geven en die, in voorkomend geval, als bewijs moeten dienen om de activering van de conditionaliteitsverordening ***en van andere instrumenten*** te rechtvaardigen; ***benadrukt dat dergelijke mijlpalen gebonden moeten zijn aan duidelijke termijnen en dringt aan op de ontwikkeling van overeenkomstige indicatoren;***

Amendement 59

Ontwerpresolutie Paragraaf 41

Ontwerpresolutie

41. benadrukt dat het jaarlijkse verslag over de rechtsstaat momenteel is opgebouwd rond vier pijlers, namelijk: het rechtsstelsel, het kader voor corruptiebestrijding, de pluriformiteit en vrijheid van de media, en andere institutionele kwesties in verband met checks-and-balances; **erkent** dat er in het verslag over de rechtsstaat 2025 een internemarktdimensie is opgenomen om rechtsstatelijke kwesties aan te pakken die van invloed zijn op bedrijven en werknemers; benadrukt dat een goed functionerend rechtsstelsel, een sterk kader voor corruptiebestrijding, pluriformiteit van de media, adequate checks-and-balances **en** een functionerende interne markt **intrinsiek verbonden zijn met de rechtsstaat**;

Amendement

41. benadrukt dat het jaarlijkse verslag over de rechtsstaat momenteel is opgebouwd rond vier pijlers, namelijk: het rechtsstelsel, het kader voor corruptiebestrijding, de pluriformiteit en vrijheid van de media, en andere institutionele kwesties in verband met checks-and-balances; **verwelkomt** dat er in het verslag over de rechtsstaat 2025 een internemarktdimensie is opgenomen om rechtsstatelijke kwesties aan te pakken die van invloed zijn op bedrijven en werknemers; benadrukt dat een goed functionerend rechtsstelsel, een sterk kader voor corruptiebestrijding, pluriformiteit van de media **en** adequate checks-and-balances **voorwaarden zijn voor** een functionerende interne markt; **benadrukt dat deze pijlers worden aangevuld met subpijlars die waar nodig verder moeten worden ontwikkeld**;

Amendement 60

Ontwerpresolutie Paragraaf 41 bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

41 bis. benadrukt daarom dat het jaarlijks verslag over de rechtsstaat, en met name de aanbevelingen daarin, zodanig moet worden opgesteld dat het direct kan worden gebruikt om te bepalen of het gerechtvaardigd is de conditionaliteitsverordening te activeren; verzoekt de Commissie voorts om duidelijkheid te verschaffen over de drempel waarboven de in het verslag en

*de bijbehorende aanbevelingen
vastgestelde tekortkomingen als voldoende
ernstig worden beschouwd om gebruik te
maken van een financieel instrument als
de conditionaliteitsverordening;*

Amendement 61

Ontwerpresolutie Paragraaf 42

Ontwerpresolutie

42. merkt op dat systematische schendingen van de rechtsstaat, die zijn vastgesteld in het kader van de pijlers van het jaarlijkse verslag over de rechtsstaat en die voldoende rechtstreeks verband houden met de bescherming van de EU-begroting, moeten leiden tot de activering van het conditionaliteitsmechanisme, met name in gevallen zoals schending, manipulatie of bevoordeling bij openbare aanbestedingen en aanvragen van EU-financiering, alsook administratieve intimidatie die inbreuk maakt op de gelijke behandeling van lokale en regionale overheden, bedrijven of andere eindontvangers en begunstigden, en hun toegang tot EU-middelen;

Amendement

42. merkt op dat systematische schendingen van de rechtsstaat, die zijn vastgesteld in het kader van de pijlers van het jaarlijkse verslag over de rechtsstaat en die voldoende rechtstreeks verband houden met de bescherming van de EU-begroting, moeten leiden tot de activering van het conditionaliteitsmechanisme, met name in gevallen zoals ***systemische schending van de rechterlijke onafhankelijkheid, een ondoeltreffend corruptiebestrijdingskader, met inbegrip van de politieke toe-eigening van de diensten van openbaar ministeries of hoge controle-instanties, het niet uitvoeren van vonnissen, of*** schending, manipulatie of bevoordeling bij openbare aanbestedingen en aanvragen van EU-financiering, alsook administratieve intimidatie die inbreuk maakt op de gelijke behandeling van lokale en regionale overheden, bedrijven of andere eindontvangers en begunstigden, en hun toegang tot EU-middelen;

Amendement 62

Ontwerpresolutie Paragraaf 44

Ontwerpresolutie

44. dringt erop aan dat de controlebevoegdheden van het Parlement worden gewaarborgd door het in staat te

Amendement

44. dringt erop aan dat de controlebevoegdheden van het Parlement worden gewaarborgd door het in staat te

stellen toe te zien op de consistentie bij de (niet-)toepassing van het conditionaliteitsregime, zodat politieke instrumentalisering of ondoorzichtigheid kunnen worden voorkomen; verzoekt de Commissie het Parlement in het kader van de jaarlijkse begrotingsprocedure een geconsolideerde jaarlijkse inventaris voor te leggen van alle conditionaliteitsgerelateerde besluiten in alle begrotingsonderdelen;

stellen toe te zien op de consistentie bij de (niet-)toepassing van het conditionaliteitsregime **in het kader van huidige en toekomstige instrumenten**, zodat politieke instrumentalisering of ondoorzichtigheid kunnen worden voorkomen; verzoekt de Commissie het Parlement in het kader van de jaarlijkse begrotingsprocedure een geconsolideerde jaarlijkse inventaris voor te leggen van alle conditionaliteitsgerelateerde besluiten in alle begrotingsonderdelen;

Amendement 63

Ontwerpresolutie Paragraaf 45 bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

45 bis. dringt er bij de Commissie op aan overeenstemming te bereiken over een beveiligd communicatiekanaal met de bevoegde organen van het Parlement teneinde volledige toegang tot documentatie te waarborgen, met inbegrip van de volledige tekst van schriftelijke kennisgevingen en de uitwisselingen tussen de diensten van de Commissie en de betrokken lidstaat, op een tijdige, alomvattende en proactieve wijze, met inachtneming van de vertrouwelijkheid ervan;

Amendement 64

Ontwerpresolutie Paragraaf 46

Ontwerpresolutie

Amendement

46. verzoekt de Raad het proces op feiten te baseren en objectief te houden en zo dicht mogelijk bij de voorstellen van de Commissie te blijven; dringt er voorts bij de Raad op aan het proces dat leidt tot de vaststelling van maatregelen niet te

46. verzoekt de Raad het proces op feiten te baseren en objectief te houden en zo dicht mogelijk bij de voorstellen van de Commissie te blijven **en indien daarvan wordt afgeweken, de redenen daarvoor afdoende te motiveren**; dringt er voorts bij

veranderen in *een onderhandelingsmiddel*;

de Raad op aan het proces dat leidt tot de vaststelling van maatregelen niet te veranderen in *politieke onderhandelingen, waardoor een lidstaat waarop dit proces van toepassing is, zijn vetorecht zou kunnen uitspreken over dringende besluiten waarvoor unanimititeit in de Europese Raad vereist is; vindt dat het krachtens de huidige verordening mogelijk moet zijn om op vereenvoudigde wijze nieuwe maatregelen ter bescherming van de begroting van de EU vast te stellen in het kader van dezelfde procedure, indien de situatie die tot de vaststelling van maatregelen heeft geleid, niet is verholpen of is verslechterd, waarbij wordt gewaarborgd dat dezelfde krachtige criteria en waarborgen blijven gelden*;

Amendement 65

Ontwerpresolutie Paragraaf 47

Ontwerpresolutie

47. verzoekt de Commissie een interactief portaal op te zetten dat burgers, eindontvangers, begunstigen en marktdeelnemers in staat stelt het volledige verloop van conditionaliteitszaken te volgen, vanaf de kennisgeving tot de uiteindelijke opheffing van maatregelen, teneinde de transparantie te vergroten en misinformatie te voorkomen; vraagt de Commissie in dit verband informatiebladen te publiceren met alle toekomstige maatregelen in het kader van de conditionaliteitsverordening, met vermelding van het soort en de beoordeling van de inbreuken, de gevolgen voor de EU-begroting en, in voorkomend geval, de evenredigheid van de voorgestelde maatregelen; verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat de relevante informatie wordt verspreid onder de betrokken eindontvangers en begunstigen

Amendement

47. verzoekt de Commissie een interactief portaal op te zetten dat burgers, *maatschappelijke organisaties*, eindontvangers, begunstigen en marktdeelnemers in staat stelt het volledige verloop van conditionaliteitszaken te volgen, vanaf de kennisgeving tot de uiteindelijke opheffing van maatregelen, teneinde de transparantie te vergroten en misinformatie te voorkomen; vraagt de Commissie in dit verband informatiebladen te publiceren met alle toekomstige maatregelen in het kader van de conditionaliteitsverordening, met vermelding van het soort en de beoordeling van de inbreuken, de gevolgen voor de EU-begroting en, in voorkomend geval, de evenredigheid van de voorgestelde maatregelen; verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat de relevante informatie wordt verspreid onder de

en onder het grote publiek;

betrokken eindontvangers en begunstigten
en onder het grote publiek;

Amendement 66

Ontwerpresolutie Paragraaf 49

Ontwerpresolutie

49. verzoekt de Commissie **haar** onderzoekscapaciteit te versterken door een permanente lijst van gespecialiseerde deskundigen op te stellen die complexe schendingen van de rechtsstaat kunnen beoordelen, en zo te zorgen voor snellere, technisch robuuste besluiten, en een IT-systeem te ontwikkelen waarmee patronen of overeenkomsten in ontvangen meldingen kunnen worden opgespoord;

Amendement

49. **is van mening dat de Commissie de nodige administratieve capaciteit voor de uitvoering van de verordening nog niet volledig heeft opgebouwd; benadrukt dat de instellingen van de EU ervoor moeten zorgen dat de Commissie over de nodige middelen beschikt om de verordening doeltreffend te handhaven;** verzoekt de Commissie **daarom op basis daarvan passende personele middelen toe te wijzen voor de handhaving van de verordening om de** onderzoekscapaciteit **van de Commissie** te versterken door een permanente lijst van gespecialiseerde deskundigen op te stellen die complexe schendingen van de rechtsstaat kunnen beoordelen, en zo te zorgen voor snellere, technisch robuuste besluiten, en een IT-systeem te ontwikkelen waarmee patronen of overeenkomsten in ontvangen meldingen kunnen worden opgespoord; **onderstreept dat er nauwe en gestructureerde samenwerking tussen de betrokken directoraten-generaal van de Commissie, met name het directoraat-generaal Begroting en het directoraat-generaal Justitie en Consumentenzaken, nodig is om te zorgen voor een samenhangende complementaire toepassing van de verordening;**

Amendement 67

Ontwerpresolutie Paragraaf 51 bis (nieuw)

Ontwerpresolutie

Amendement

51 bis. stelt nogmaals voor een EU-mechanisme voor democratie, de rechtsstaat en grondrechten tot stand te brengen, voortbouwend op het voorstel van het Parlement van 2020; is van mening dat dit mechanisme moet worden uitgevoerd op basis van een interinstitutioneel akkoord tussen het Parlement, de Commissie en de Raad, met een jaarlijkse monitoringcyclus van de EU-waarden die alle aspecten van artikel 2 VEU bestrijkt, en dat het mechanisme op gelijke, objectieve en eerlijke wijze van toepassing moet zijn op alle lidstaten en kandidaat-lidstaten, waarbij ondersteuning plaatsvindt door een panel van onafhankelijke deskundigen die aanbevelingen opstellen en deze koppelen aan begrotings- en andere handhavingsinstrumenten; benadrukt dat de toolbox voor de rechtsstaat waarover de EU beschikt weliswaar aanzienlijk is uitgebreid, maar dat de doeltreffendheid ervan afhangt van de coherente en consistente toepassing ervan door alle EU-instellingen; beklemtoont dat er tegelijkertijd een Europees Semester voor de rechtsstaat moet worden ingesteld, met een duidelijke structuur met vaste mijlpalen en actieve bijdragen van alle EU-instellingen; benadrukt dat dit Europees Semester voor de rechtsstaat, hoewel het in eerste instantie gericht was op de rechtsstaat, zodanig moet worden opgezet dat het geleidelijk kan worden uitgebreid tot alle in artikel 2 VEU verankerde waarden, waarbij een alomvattende en coherente aanpak van de bescherming van de waarden van de EU wordt gewaarborgd; benadrukt dat deze jaarlijkse cyclus gebaseerd moet zijn op solide, objectieve

indicatoren, waarbij duidelijk moet worden gemaakt dat schendingen van de rechtsstaat nooit onbeduidend zijn, en dat eventuele zorgwekkende bevindingen reële gevolgen moeten hebben, zoals het geval is bij het mechanisme van het Europees Semester dat wordt toegepast op het gebied van de overheidsfinanciën;

BIJLAGE: BEKENDMAKING VAN INPUT

De rapporteur voor advies verklaart onder zijn exclusieve verantwoordelijkheid geen input in het advies te hebben opgenomen van belangenvertegenwoordigers die binnen het toepassingsgebied van het Interinstitutioneel Akkoord over een verplicht transparantieregister¹ vallen of van vertegenwoordigers van overheidsinstanties van derde landen, met inbegrip van hun diplomatieke vertegenwoordigingen en ambassades, die overeenkomstig artikel 8 van bijlage I bij het Reglement in deze bijlage moeten worden vermeld.

¹ Interinstitutioneel Akkoord van 20 mei 2021 tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie over een verplicht transparantieregister (PB L 207 van 11.6.2021, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstitut/2021/611/oj).

INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE ADVISERENDE COMMISSIE

Datum goedkeuring	5.11.2025
Uitslag eindstemming	+ : 52 - : 21 0 : 1
Bij de eindstemming aanwezige leden	Abir Al-Sahlani, Giuseppe Antoci, Jaume Asens Llodrà, Malik Azmani, Pernando Barrena Arza, Nicolas Bay, Ioan-Rareș Bogdan, Krzysztof Brejza, Saskia Bricmont, Jorge Buxadé Villalba, Jaroslav Bžoch, Mélissa Camara, Susanna Ceccardi, Caterina Chinnici, Alessandro Ciriani, Paulo Cunha, Lena Düpont, Marieke Ehlers, Estrella Galán, Raquel García Hermida-Van Der Walle, Evin Incir, Paolo Inselvini, Marina Kaljurand, Mariusz Kamiński, Assita Kanko, Fabienne Keller, Mary Khan, Moritz Körner, András László, Murielle Laurent, Fabrice Leggeri, Jeroen Lenaers, Erik Marquardt, Michael McNamara, Ana Catarina Mendes, Verena Mertens, Nadine Morano, Matjaž Nemec, Ana Miguel Pedro, Emil Radev, Ilaria Salis, Birgit Sippel, Petra Steger, Cecilia Strada, Tineke Strik, Tomas Tobé, Milan Uhrík, Tom Vandendriessche, Kristian Vigenin, Charlie Weimers, Sophie Wilmès, Alessandro Zan, Javier Zarzalejos
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervangers	Anja Arndt, Konstantinos Arvanitis, David Casa, Kinga Gál, Geadis Geadis, Nikola Minchev, Dolors Montserrat, Javier Moreno Sánchez, Leoluca Orlando, Maria Walsh, Maciej Wąsik
Bij de eindstemming aanwezige leden als bedoeld in art. 216, lid 7, van het Reglement	Isabel Benjumea Benjumea, Robert Biedroń, Henrik Dahl, Elisabetta Gualmini, Martine Kemp, Stefan Köhler, Judita Laššáková, Miriam Lexmann, André Rodrigues, Marjan Šarec

HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE ADVISERENDE COMMISSIE

52	+
PPE	Benjumea Benjumea Isabel, Bogdan Ioan-Rares, Brejza Krzysztof, Casa David, Chinnici Caterina, Cunha Paulo, Dahl Henrik, Düpont Lena, Kemp Martine, Köhler Stefan, Lenaers Jeroen, Mertens Verena, Montserrat Dolors, Morano Nadine, Pedro Ana Miguel, Radev Emil, Tobé Tomas, Walsh Maria, Zarzalejos Javier
Renew	Al-Sahlani Abir, Azmani Malik, García Hermida-Van Der Walle Raquel, Keller Fabienne, Körner Moritz, McNamara Michael, Minchev Nikola, Sarec Marjan, Wilmès Sophie
S&D	Biedron Robert, Gualmini Elisabetta, Incir Evin, Kaljurand Marina, Laurent Murielle, Mendes Ana Catarina, Moreno Sánchez Javier, Nemec Matjaz, Rodrigues André, Sippel Birgit, Strada Cecilia, Vigenin Kristian, Zan Alessandro
The Left	Antoci Giuseppe, Arvanitis Konstantinos, Barrena Arza Fernando, Galán Estrella, Salis Ilaria
Verts/ALE	Asens Llodrà Jaume, Bricmont Saskia, Camara Mélissa, Marquardt Erik, Orlando Leoluca, Strik Tineke

21	-
ECR	Bay Nicolas, Ciriani Alessandro, Geadí Geadis, Inselvini Paolo, Kaminski Mariusz, Kanko Assita, Wasik Maciej, Weimers Charlie
ESN	Arndt Anja, Khan Mary, Uhrík Milan
NI	Lassáková Judita
PfE	Buxadé Villalba Jorge, Bzoch Jaroslav, Ceccardi Susanna, Ehlers Marieke, Gál Kinga, László András, Leggeri Fabrice, Steger Petra, Vandendriessche Tom

1	0
PPE	Lexmann Miriam

Verklaring van de gebruikte tekens:

+ : voor

- : tegen

0 : onthouding(en)

INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE

Datum goedkeuring	20.11.2025
Uitslag eindstemming	+: 39 –: 11 0: 0
Bij de eindstemming aanwezige leden	Georgios Aftias, Rasmus Andresen, Isabel Benjumea Benjumea, José Cepeda, Caterina Chinnici, Tamás Deutsch, Daniel Freund, Angéline Furet, Jean-Marc Germain, Sandra Gómez López, Esteban González Pons, Andrzej Halicki, Monika Hohlmeier, Virginie Joron, Alexander Jungbluth, Fabienne Keller, Ondřej Knotek, Janusz Lewandowski, Giuseppe Lupo, Marit Maij, Csaba Molnár, Danuše Nerudová, Fidias Panayiotou, Julien Sanchez, Hélder Sousa Silva, Nils Ušakovs, Lucia Yar, Auke Zijlstra
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervangers	Daniel Caspary, Dick Erixon, Dirk Gotink, Rudi Kennes, Moritz Körner, Rasmus Nordqvist, Thomas Pellerin-Carlin, Jacek Protas, Aura Salla, Vlad Vasile-Voiculescu, Annamária Vicsek
Bij de eindstemming aanwezige leden als bedoeld in art. 216, lid 7, van het Reglement	Vytenis Povilas Andriukaitis, Francisco Assis, Fredis Beleris, Delara Burkhardt, Margarita de la Pisa Carrión, Sebastian Everding, Jan Farský, Elisabeth Grossmann, Milan Mazurek, Ștefan Mușoiu, Marion Walsmann

HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE

39	+
NI	Fidias Panayiotou
PPE	Georgios Aftias, Fredis Beleris, Isabel Benjumea Benjumea, Daniel Caspary, Caterina Chinnici, Jan Farský, Esteban González Pons, Dirk Gotink, Andrzej Halicki, Monika Hohlmeier, Janusz Lewandowski, Danuše Nerudová, Jacek Protas, Aura Salla, Hélder Sousa Silva, Marion Walsmann
Renew	Fabienne Keller, Moritz Körner, Vlad Vasile-Voiculescu, Lucia Yar
S&D	Vytėnė Povilaitis, Francisco Assis, Delara Burkhardt, José Cepeda, Jean-Marc Germain, Sandra Gómez López, Elisabeth Grossmann, Giuseppe Lupo, Marit Maj, Csaba Molnár, Ștefan Mușoiu, Thomas Pellerin-Carlin, Nils Ušakovs
The Left	Sebastian Everding, Rudi Kennes
Verts/ALE	Rasmus Andresen, Daniel Freund, Rasmus Nordqvist

11	-
ECR	Dick Erixon
ESN	Alexander Jungbluth, Milan Mazurek
PfE	Tamás Deutsch, Angéline Furet, Virginie Joron, Ondřej Knotek, Margarita de la Pisa Carrión, Julien Sanchez, Annamária Vicsek, Auke Zijlstra

0	0

Verklaring van de gebruikte tekens:

+ : voor

- : tegen

0 : onthouding(en)